NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD

Oddělení dokumentace a analytiky
657 40 Brno, Moravské nám. 6
Tel.: 542 532 632, fax: 542 532 361, e-mail: ODA_mail@nssoud.cz

V Brně dne 31. 8. 2026

Přehled návrhů NSS na zrušení právního předpisu

Karel Šimka

K věci: Setkání místopředsedů krajských soudů

Kontaktní osoba ODA: Vojtěch Vomáčka (vojtech.vomacka@nssoud.cz)

OBSAH

1 Počet návrhů, úspěšnost, návrhy podle let a oblastí 4
2 Projednávané návrhy 5
3 Úspěšné návrhy (od nejnovějších) 6
3.1 Soudní přezkum kázeňského postihu vězně (sp. zn. Pl. ÚS 112/20) 6
3.2 Zákaz jiné výdělečné činnosti příslušníků bezpečnostních sborů (sp. zn. Pl. ÚS 24/17) 6
3.3 Poplatková povinnost nezletilých za komunální odpad (sp. zn. Pl. ÚS 9/15) 7
3.4 Vyloučení opatření o nevyplacení části dotace ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 12/14) 7
3.5 Vyloučení rozhodnutí o výplatě nemocenského po uplynutí podpůrčí doby ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 9/14) 8
3.6 Procesní způsobilost osob částečně omezených ve způsobilosti k právním úkonům (sp. zn. Pl. ÚS 43/10) 9
3.7 Délka lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí o zastavení řízení o udělení mezinárodní ochrany z důvodu nepřípustnosti žádosti (sp. zn. Pl. ÚS 41/10) 9
3.8 Vyloučení rozhodnutí o prominutí penále za nezaplacení pojistného na sociální zabezpečení ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 46/10) 10
3.9 Vyloučení rozhodnutí o správním vyhoštění ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 17/09) . 10
3.10 Vyloučení rozhodnutí o uložení kázeňského trestu během výkonu trestu odnětí svobody ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. 32/08) 11
3.11 Vyloučení rozhodnutí o správním vyhoštění ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 26/07) . 11
3.12 Odnětí cestovního dokladu na žádost orgánu činného v trestním řízení II (sp. zn. Pl. 12/07) 12
3.13 Vyloučení rozhodnutí ředitele BIS jako služebního orgánu ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 10/07) 12
3.14 Postavení ručitele ve vyměřovacím řízení II (sp. zn. Pl. ÚS 72/06) 13
3.15 Diskriminace mužů v důchodovém pojištění – institut povinného podání přihlášky k účasti na pojištění (sp. zn. Pl. ÚS 42/04) 13
3.16 Vyloučení použití obecné úpravy správního řízení při prohlášení věci za kulturní památku (sp. zn. Pl. ÚS 21/04) 14
4 Zamítnuté návrhy (od nejnovějších) 16
4.1 Podmínky nároku na příspěvek na bydlení (sp. zn. Pl. ÚS 38/24) 16
4.2 Omezení svobodného výkonu povolání a podnikání (sp. zn. Pl. ÚS 19/24) 16
4.3 Pokuta za neregistraci spolku k volební kampani (sp. zn. Pl. ÚS 92/20) 17
4.4 Přezkum trvání zajištění cizince v rozumných intervalech (sp. zn. Pl. ÚS 12/19) 17
4.5 Lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nečinnosti správního orgánu (sp. zn. Pl. ÚS 25/19) 18
4.6 Vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu (sp. zn. Pl. ÚS 39/17) 19
4.7 Přikazování incidenčních sporů jiným soudcům (ke sp. zn. Pl. ÚS 22/16) 19
4.8 Bezúhonnost podle zákona o myslivosti (sp. zn. Pl. ÚS 8/16) 20
4.9 Běh a délka lhůty pro vyměření daně podle přechodných ustanovení daňového řádu (sp. zn. Pl. ÚS 18/14) 20
4.10 Uzavírací klauzule ve volbách do Evropského parlamentů (sp. zn. Pl. ÚS 14/14) 21

4.11 Vyloučení rozhodnutí o neuznání osoby za zdravotně znevýhodněnou ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 15/12) 21
4.12 Právní úprava soudního přezkumu opatření obecné povahy (sp. zn. Pl. ÚS 34/10) 22
4.13 Přechodná ustanovení novely exekučního řádu o kárném řízení I (sp. zn. Pl. ÚS 38/09) 23
4.14 Udělování tzv. kompenzačních licencí k digitálnímu televiznímu vysílání I (sp. zn. Pl. ÚS 8/09) 23
4.15 Propadnutí dopravního prostředku přepravujícího zboží v rozporu se zákonem o spotřebních daních (sp. zn. Pl. 31/08) 24
4.16 Zajišťování cizinců za účelem správního vyhoštění (sp. zn. Pl. 10/08) 24
4.17 Rovnost důchodců s trvalým pobytem na území ČR (sp. zn. Pl. ÚS 4/07) 25
4.18 Diskriminace mužů v důchodovém pojištění – rozdílný důchodový věk mužů a žen v závislosti na počtu vychovaných dětí I (sp. zn. Pl. ÚS 53/04) 26
5 Zamítnuto + odmítnuto (od nejnovějších) 27
5.1 Vyloučení o rozhodnutí o neudělení víza ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 23/11) 27
5.2 Nepřípustnost odvolání proti rozhodnutí v kárném řízení (sp. zn. Pl. ÚS 33/09) 27
5.3 Daň z převodu nemovitostí (sp. zn. Pl. 29/08) 28
5.4 Započtení daňového přeplatku úpadce na úhradu jeho daňových nedoplatků (sp. zn. Pl. ÚS 12/06) 28
6 Odmítnuté návrhy (od nejnovějších) 30
6.1 Udělování tzv. kompenzačních licencí k digitálnímu televiznímu vysílání II (sp. zn. Pl. ÚS 22/12) 30
6.2 Pravomoc veřejného ochránce práv k podání návrhu na zahájení kárného řízení proti předsedům a místopředsedům soudů (sp. zn. Pl. ÚS 60/10) 30
6.3 Právní úprava regulace cen a úhrad léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely (sp. zn. Pl. ÚS 42/10) 30
6.4 Přechodná ustanovení novely exekučního řádu o kárném řízení II (sp. zn. Pl. ÚS 39/09) 31
6.5 Podjatost vedoucích ústředních správních úřadů (sp. zn. Pl. ÚS 30/09) 31
6.6 Odnětí cestovního dokladu na žádost orgánu činného v trestním řízení I (sp. zn. Pl. ÚS 48/05) 32
6.7 Diskriminace mužů v důchodovém pojištění – rozdílný důchodový věk mužů a žen v závislosti na počtu vychovaných dětí II (sp. zn. Pl. ÚS 72/04) 32
7 Řízení zastaveno 34
7.1 Postavení ručitele ve vyměřovacím řízení I (sp. zn. Pl. ÚS 30/05) 34

1 Počet návrhů, úspěšnost, návrhy podle let a oblastí

Nejvyšší správní soud (NSS) podal podle § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu, od roku 2003 k Ústavnímu soudu (ÚS) celkem 46 návrhů na zrušení zákona nebo části zákona, případně návrhů na vyslovení protiústavnosti zákona nebo části zákona.

Uvedená statistika **nezahrnuje návrh podaný v roce 2022** zvláštním senátem zřízeným podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, na § 77 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (Konf 13/2020-21).

Ústavní soud o 1 návrhu dosud nerozhodl, **16 návrhům vyhověl** (z toho jednou v části návrh zamítnul a jednou v části odmítnul) a ustanovení právního předpisu zrušil nebo konstatoval rozpor s Ústavou, další návrhy zamítl nebo odmítl, případně částečně zamítl a částečně odmítl, řízení o jednom návrhu zastavil (viz níže). Sledovat úspěšnost je obtížné z důvodu zmatené evidence rozhodnutí ÚS v ISNSS, která neumožňuje zadat způsob rozhodnutí např. „Zrušení právního předpisu". Proto je často chybně uvedeno zejm. „Zrušeno rozhodnutí NSS".

Počet návrhů podle let:

POČET NÁVRHŮ NSS NA ZRUŠENÍ PRÁVNÍHO PŘEDPISU PODLE LET[1]																			
ROK	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	21-3	2024
POČET	4	2	2	4	4	6	6	1	2	-	4	1	2	2	-	2	2	-	2
CELKEM																			**46**

Počet návrhů podle oblastí úpravy:

POČET NÁVRHŮ NA ZRUŠENÍ PRÁVNÍHO PŘEDPISU PODLE OBLASTI ÚPRAVY	
OBLAST	**POČET**
DANĚ A POPLATKY	7
DŮCHODY, NEMOCENSKÉ A SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ	7
POBYT CIZINCŮ, MEZINÁRODNÍ OCHRANA	6
KÁRNÁ ŘÍZENÍ	4
SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ	4
VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	2
TELEVIZNÍ A ROZHLASOVÉ VYSÍLÁNÍ	2
CESTOVNÍ DOKLADY	2
VOLBY	2
STÁTNÍ OBČANSTVÍ	1
OCHRANA KULTURNÍCH PAMÁTEK	1
AUDITORSTVÍ	1
BEZPEČNOSTNÍ A INFORMAČNÍ SLUŽBA	1
REGULACE CEN A ÚHRAD LÉČIVÝCH PŘÍPRAVKŮ A POTRAVIN	1
ROZPOČTOVÁ PRAVIDLA	1
INSOLVENCE	1
MYSLIVOST	1
SPRÁVNÍ ŘÁD	1
SLUŽEBNÍ POMĚR	1

Počet návrhů podle způsobu rozhodnutí Ústavního soudu:

ZPŮSOB ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU	
OBLAST	**POČET**
DOSUD NEROZHODNUTO	0
ZAMÍTNUTO	18
VYHOVĚNO (Z TOHO 1x V ČÁSTI ZAMÍTNUTO, 1x V ČÁSTI ODMÍTNUTO)	16
ZAMÍTNUTO/ODMÍTNUTO	4
ODMÍTNUTO PRO NEOPRÁVNĚNOST NAVRHOVATELE	5
ODMÍTNUTO PRO ZJEVNOU NEOPODSTATNĚNOST	2
ZASTAVENO	1

[1] Návrhy jsou řazeny podle data **podání** k Ústavnímu soudu.

2 Projednávané návrhy

V současné době neevidujeme.

3 Úspěšné návrhy (od nejnovějších)

3.1 *Soudní přezkum kázeňského postihu vězně (sp. zn. Pl. ÚS 112/20)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 1 As 424/2018 dne 3. 12. 2020 návrh na zrušení § 52 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 52 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody zní:

  „(4) Přezkoumání rozhodnutí o uložení kázeňských trestů podle § 46 odst. 3 písm. e) až h) a rozhodnutí o zabrání věci se lze domáhat u soudu za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem ve stejném rozsahu, v jakém je takový přezkum možný v řízení o přestupku. Rozhodnutí vydaná v kárném řízení, kterými byly uloženy kázeňské tresty podle § 46 odst. 3 písm. a) až d) a i), nepodléhají přezkoumání soudu."

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud při předběžném projednávání věci dospěl k závěru, že otázka nepřípustnosti soudního přezkumu podle § 52 odst. 4 věty druhé zákona o výkonu trestu odnětí svobody v případě rozhodnutí, jímž je uložen kázeňský trest pokuty až do výše 5000 Kč podle § 46 odst. 3 písm. d) téhož zákona, vyvolává pochybnosti o souladu této právní úpravy s ústavním pořádkem. Nejvyšší správní soud shledal popsanou soudní výluku v rozporu s čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny a dále s čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, zejména s právem na přístup k soudu.

- **Výrok ÚS:** vyhověno, v části odmítnuto pro neoprávněnost odvolatele dle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud nálezem ze dne 27. 7. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 112/20 (305/2021 Sb.), návrhu v části vyhověl a v části ho odmítl. Dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů došlo ke zrušení § 52 odst. 4 věty druhé zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

- **Odůvodnění:** Nejvyšší správní soud napadl celé ustanovení § 52 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, ale aplikovatelná je na daný případ je pouze druhá věta tohoto ustanovení. Ústavní soud proto meritorně přezkoumal pouze druhou větu § 52 odst. 4, a to jen v rozsahu, v jakém se vztahuje na kázeňský trest pokuty. Ve zbytku byl návrh odmítl pro zjevnou neoprávněnost dle ust. § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ustavním soudu.

  Klíčovým bodem jeho argumentace bylo konstatování, že rozhodnutí o uložení kázeňského trestu pokuty je rozhodnutím, které se týká ústavně zaručeného práva vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny. Jelikož se tedy dotýká základního práva, vztahuje se na něj absolutní zákaz výluky ze soudního přezkumu zakotvený v čl. 36 odst. 2 Listiny. Zákonodárce proto nebyl oprávněn tento typ rozhodnutí ze soudní kontroly vyloučit.

  Ústavní soud navázal na svůj dřívější nález (sp. zn. Pl. ÚS 32/08), v němž odmítl paušální vyloučení rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení ze soudního přezkumu, a zdůraznil, že jakékoli omezení práv odsouzeného nad rámec samotného výkonu trestu musí být přezkoumatelné, pokud dosahuje intenzity zásahu do základních práv. S odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (např. ve věci *Lauko proti Slovensku*) Ústavní soud potvrdil, že ukládání peněžitých sankcí, i když jsou označeny jako disciplinární, spadá pod ochranu práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, což vyžaduje přístup k nezávislému soudu. S ohledem na mezinárodní standardy a nepřijatelnost situace, kdy by osoba ve výkonu trestu požívala menší právní ochrany než běžný občan při ukládání pokuty za přestupek, Ústavní soud návrhu vyhověl a napadenou část ustanovení pro rozpor s ústavním pořádkem zrušil.

3.2 *Zákaz jiné výdělečné činnosti příslušníků bezpečnostních sborů (sp. zn. Pl. ÚS 24/17)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 6 As 176/2017 dne 30. 8. 2017 návrh na zrušení § 48 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění zákona č. 530/2005 Sb.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadený § 48 odst. 2 zákona o služebním poměru stanoví: „*Příslušník nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost než službu podle tohoto zákona; toto omezení se nevztahuje na případy uvedené v § 29, 31 a § 33 písm. a) a na další činnosti stanovené interními akty vydanými řediteli bezpečnostních sborů*."

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení ustanovení zákona o služebním poměru, které zakazuje příslušníkům bezpečnostních sborů vykonávat jinou výdělečnou činnost, avšak umožňuje stanovit výjimky interními akty vydanými řediteli bezpečnostních sborů. Tato úprava v přímém rozporu s výhradou zákona (čl. 4 a čl. 26 Listiny), neboť meze základního práva na podnikání a jinou hospodářskou činnost musí stanovit jedině zákon, nikoliv interní předpis. Zákonodárce podle něj protiústavně delegoval normotvornou pravomoc na exekutivu, které navíc nedal žádné mantinely a poskytl jí „bianco šek" k libovolnému vymezení výjimek. Tento stav vytváří neakceptovatelný stav právní nejistoty a v konečném důsledku se dostává mimo kognici soudní moci.

- **Výrok ÚS:** vyhověno, vykonatelnost odložená dle § 58 odst. 1 zákona o Ústavním soudu

Ústavní soud nálezem ze dne 11. 9. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 24/17 (č. 235/2018 Sb.), rozhodl, že § 48 odst. 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění účinném od 1. 1. 2007 se ruší dnem 30. 6. 2019.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud se ztotožnil s argumentací Nejvyššího správního soudu a dospěl k závěru, že napadené ustanovení porušuje ústavní princip výhrady zákona. Meze základních práv a svobod (zde práva podnikat dle čl. 26 Listiny) musí stanovit v základních rysech přímo zákonodárce v rámci otevřeného a transparentního legislativního procesu. V posuzovaném případě však zákonodárce na tuto svou povinnost zcela rezignoval a přenesl pravomoc stanovit výjimky ze zákazu výdělečné činnosti na ředitele bezpečnostních sborů, a to bez jakýchkoli zákonných mezí či kritérií, čímž porušil ústavní principy dělby moci. Ústavní soud tuto legislativní techniku, kdy je právo plošně zakázáno a exekutiva je zmocněna k udělování libovolných výjimek, označil za nepřípustnou a konstatoval, že výhradu zákona nelze obcházet.

  Ústavní soud rovněž poukázal na svůj předchozí nález ve věci elektronické evidence tržeb (sp. zn. Pl. ÚS 26/16) a uvedl, že pokud shledal protiústavním nedostatečně vymezené zmocnění pro nařízení vlády, tím spíše nemůže z ústavního pohledu obstát zmocnění, které se týká pouhých interních aktů. Argument vlády, že úprava je racionální, Ústavní soud odmítl s tím, že test racionality lze aplikovat pouze na meze stanovené zákonem, které zde zcela chyběly. Z důvodu zjevného rozporu s několika články Listiny proto Ústavní soud návrhu vyhověl a napadené ustanovení zrušil, přičemž vykonatelnost svého nálezu odložil, aby poskytl zákonodárci čas na přijetí ústavně konformní úpravy.

3.3 *Poplatková povinnost nezletilých za komunální odpad (sp. zn. Pl. ÚS 9/15)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 9 As 211/2014 dne 8. 4. 2015 návrh na vyslovení protiústavnosti ustanovení § 10b odst. 1 písm. a) zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění zákona č. 185/2001 Sb., účinném do 30. 6. 2012 (tj. ve znění před novelizací provedenou zákonem č. 174/2012 Sb.).

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Toto ustanovení ukládalo poplatkovou povinnost za provoz systému komunálního odpadu všem fyzickým osobám, které mají v obci trvalý pobyt. Napadené ustanovení § 10b odst. 1 písm. a) zní: „*a) fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt; za domácnost může být poplatek odváděn společným zástupcem, za rodinný nebo bytový dům vlastníkem nebo správcem; tyto osoby jsou povinny obci oznámit jména a data narození osob, za které poplatek odvádějí,*“.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že ustanovení zákona o místních poplatcích je v části, ve které ukládá poplatkovou povinnost i nezletilým dětem, které mají v obci trvalý pobyt, přičemž nepřenáší tuto poplatkovou povinnost alespoň v platební rovině na zákonné zástupce nezletilého, v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Zároveň s ohledem na to, že došlo s účinností od 1. 7. 2012 ke změně příslušného ustanovení nemohl Nejvyšší správní soud podat návrh na jeho zrušení. Z tohoto důvodu podal návrh na vyslovení jeho protiústavnosti dle čl. 95 odst. 2 Ústavy.
- **Výrok ÚS:** vyhověno

  Ústavní soud návrhu vyhověl. Nálezem ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15 (č. 338/2017 Sb.), rozhodl, že § 10b odst. 1 písm. a) zákona o místních poplatcích ve znění účinném do 30. 6. 2012 bylo v rozsahu, v němž ukládalo povinnosti nezletilým poplatníkům,v rozporu s čl. 3 odst. 1, čl. 11 odst. 1 (ve spojení s čl. 4 odst. 4) a čl. 32 odst. 1 (ve spojení s čl. 4 odst. 4) Listiny.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud se s návrhem ztotožnil a shledal napadenou úpravu protiústavní. Konstatoval, že uložení poplatkové povinnosti zcela bez ohledu na způsobilost poplatníka jí dostát z hlediska jeho příjmů, majetku či schopností má vůči nezletilým rdousivý účinek. Tím je porušen ústavně chráněný zájem dítěte, aby do dospělosti nevstupovalo se závazky, jež mohou mít rdousivý efekt. Zákonná úprava tak neposkytovala zvláštní ochranu dětí a mladistvých zaručenou v čl. 32 odst. 1 Listiny, protože neobsahovala žádné efektivní mechanismy, které by nezletilé chránily před vznikem dluhů, jež nemohli ovlivnit ani splnit.

  Ústavní soud rovněž odmítl argument vlády, že ochranu zajišťuje rodičovská odpovědnost, neboť pro povinnost rodičů hradit tento veřejnoprávní dluh z vlastních prostředků neshledal žádnou oporu v zákoně. Formálně neutrální úprava tak vedla k nepřímé diskriminaci na základě sociálního původu (čl. 3 odst. 1 Listiny), neboť tíživě dopadala především na děti ze sociálně nefunkčních rodin. Z důvodu porušení práva na zvláštní ochranu dětí, zákazu diskriminace a práva na ochranu majetku (v důsledku rdousícího účinku) proto Ústavní soud prohlásil napadené ustanovení za protiústavní v rozsahu, v němž ukládalo povinnosti nezletilým poplatníkům.

3.4 *Vyloučení opatření o nevyplacení části dotace ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 12/14)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 2 As 12/2014 dne 30. 5. 2014 návrh na zrušení ustanovení § 14e odst. 4 v části „a je vyloučeno jeho soudní přezkoumání“ zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Ustanovení § 14e zákona o rozpočtových pravidlech (napadená část ustanovení zvýrazněna) znělo v době podání návrhu Nejvyššího správního soudu takto:

„(1) Poskytovatel nemusí vyplatit část dotace, domnívá-li se, že došlo k porušení pravidel pro zadávání veřejných zakázek spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie, a to do výše, která je stanovena v rozhodnutí o poskytnutí dotace jako nejvyšší možná výše odvodu za porušení rozpočtové kázně. Přitom přihlédne k závažnosti porušení a jeho vlivu na dodržení cíle dotace.

(2) V případě, že poskytovatel provede při proplácení dotace opatření podle odstavce 1, informuje o něm písemně příjemce a příslušný finanční úřad, a to včetně jeho rozsahu a odůvodnění.

(3) Provede-li poskytovatel opatření podle odstavců 1 a 2, může pokračovat v proplácení zbývající části dotace.

(4) Na opatření podle odstavců 1 až 3 se nevztahují obecné předpisy o správním řízení ***a je vyloučeno jeho soudní přezkoumání.****"*

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení zákonné výluky ze soudního přezkumu u opatření spočívajícího v pozastavení čerpání dotace. Tato úprava znemožňuje ochranu legitimního očekávání příjemce před případnou svévolí poskytovatele. Příjemce, který se na rozhodnutí o poskytnutí dotace spoléhal a investoval i vlastní prostředky, je vystaven situaci, kdy poskytovatel může na základě pouhé domněnky a bez časového omezení pozastavit vyplácení prostředků. Nejvyšší správní soud argumentoval, že takový postup zasahuje do základních práv příjemce, zejména do práva na ochranu majetku a případně i do práva podnikat.
- **Výrok ÚS:** vyhověno, výrok interpretativní

  Ústavní soud nálezem ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 12/14 (č. 177/2015 Sb.), rozhodl, že § 14e odst. 4 rozpočtových pravidel ve znění účinném do 19. 2. 2015 byl ve slovech „a je vyloučeno jeho soudní přezkoumání" v rozporu s čl. 1 odst. 1 Ústavy a čl. 36 odst. 2 Listiny
- **Odůvodnění:** Ústavní soud shledal, že napadená právní úprava je v rozporu s principy demokratického právního státu zakotvenými v čl. 1 odst. 1 Ústavy. Pravomoc poskytovatele dotace označil za nijak nekontrolovanou a reálně neomezenou úvahu, jelikož k pozastavení peněžních prostředků na neomezenou dobu stačila pouhá domněnka o porušení pravidel. Zákonná úprava neposkytovala žádný mechanismus nápravy, což vedlo k porušení principů právní jistoty a zákazu arbitrárnosti. Přístup k soudu a soudní kontrola správního uvážení je dle Ústavního soudu nejlepší prevencí i následnou ochranou proti arbitrárnosti.

  Dále Ústavní soud dospěl k závěru, že napadená výluka porušuje také čl. 36 odst. 2 Listiny. Konstatoval, že pozastavení výplaty části dotace je zásahem do legitimního očekávání příjemce na nabytí majetku. Toto legitimní očekávání je chráněno jako součást práva na ochranu majetku a vlastnického práva dle čl. 11 Listiny. Jelikož se tedy rozhodnutí o pozastavení dotace přímo dotýká základního práva, nesmí být jeho soudní přezkum zákonem vyloučen. Ústavní soud proto návrhu vyhověl a shledal napadenou část ustanovení zákona o rozpočtových pravidlech protiústavní.

3.5 *Vyloučení rozhodnutí o výplatě nemocenského po uplynutí podpůrčí doby ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 9/14)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 4 Ads 116/2013 dne 12. 5. 2014 návrh na zrušení ustanovení § 158 písm. a) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších přepisů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Ustanovení § 158 písm. a) zákona o nemocenském pojištění zní:

  „§ 158 Soudní přezkum

  Ze soudního přezkumu jsou vyloučena rozhodnutí o

  a) výplatě nemocenského po uplynutí podpůrčí doby, ...".
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud má výše uvedené ustanovení za protiústavní. Tvrdí, že se toto rozhodnutí dotýká základních práv, konkrétně práva na přiměřené hmotné zabezpečení při nezpůsobilosti k práci (čl. 30 odst. 1 Listiny). Podle Nejvyššího správního soudu napadené ustanovení nutí správní soudy odmítat žaloby, ačkoliv to je v rozporu se závazným interpretativním nálezem Ústavního soudu (Pl. ÚS 15/12), který umožňuje přezkum rozhodnutí závislých na zdravotním stavu, pokud se dotýkají základních práv.
- **Výrok ÚS:** vyhověno

  Ústavní soud rozhodl nálezem ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 9/14 (č. 14/2015 Sb.), že § 158 písm. a) zákona o nemocenském pojištění se ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud potvrdil, že ačkoliv zákon může stanovit výjimky ze soudního přezkumu, z pravomoci soudu nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny. Rozhodnutí o výplatě nemocenského po uplynutí podpůrčí doby představuje rozhodnutí o nároku na hmotné zabezpečení při nezpůsobilosti k práci, a tedy se dotýká čl. 30 odst. 1 Listiny. Ústavní soud ztotožnil se závěrem Nejvyššího správního soudu, že napadené ustanovení je natolik jednoznačné, že jej není možné vyložit ústavně konformně. Z tohoto důvodu soud shledal, že jediným možným řešením je přistoupit k derogaci tohoto ustanovení. Zdůraznil, že bez procesních garancí a možnosti soudního přezkumu by jednotlivec neměl žádnou ochranu proti případným nezákonnostem či svévoli ve správním řízení. Z důvodu rozporu s právem na soudní ochranu proto Ústavní soud návrhu vyhověl a napadené ustanovení zákona o nemocenském pojištění zrušil.

3.6 *Procesní způsobilost osob částečně omezených ve způsobilosti k právním úkonům (sp. zn. Pl. ÚS 43/10)*

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu podal ke sp. zn. 4 Ads 93/2009 dne 21. 9. 2010 návrh na zrušení § 33 odst. 3 věty první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 33 odst. 3 věty první zní: *„Účastník je způsobilý samostatně činit v řízení úkony (dále jen "procesní způsobilost"), jen jestliže má způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu."*
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud argumentoval, že toto napadené ustanovení omezuje úvahu soudu o nezbytnosti ustanovení opatrovníka a že úprava v občanském soudním řádu (např. § 29 odst. 1 o. s. ř.) umožňuje větší diskreci soudu v těchto otázkách, což je vhodnější pro ochranu práv účastníka řízení.
- **Výrok ÚS:** vyhověno

  Ústavní soud nálezem ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 43/10 (č. 130/2011 Sb.), rozhodl, že § 33 odst. 3 věta první soudního řádu správního se ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud ve svém rozhodnutí shledal, že napadené ustanovení je v rozporu s ústavním pořádkem. Vycházel ze svých předchozích rozhodnutí, že těžištěm ústavního pořádku České republiky je jednotlivec a jeho práva, přičemž základní bází pro jejich interpretaci je lidská důstojnost, která vylučuje, aby s člověkem bylo zacházeno jako s objektem. Právo na právní osobnost a garance jejího faktického výkonu patří mezi ústřední ústavní hodnoty. Jakýkoli zákonný zásah omezující tato práva musí být podroben přísnému testu, zda sleduje ochranu práv jiných osob nebo ústavně zakotvený veřejný zájem. V posuzované věci Ústavní soud dospěl k závěru, že napadené ustanovení nesleduje legitimní účel, jelikož nezaručuje spravedlivou rovnováhu mezi zájmy společnosti a právy jednotlivce.

  Na základě těchto úvah se Ústavní soud ztotožnil s názorem Nejvyššího správního soudu a konstatoval, že ústavně konformní interpretace napadeného ustanovení není možná a jeho aplikace vytváří protiprávní stav. Osobám s omezenou svéprávností je totiž plošně bráněno v jejich procesní způsobilosti ve správním soudnictví, a to i v případech, kdy se předmět řízení jejich omezení nijak netýká. Takový postup je podle soudu v rozporu s principem proporcionality i s maximou, že zásahy do práv musí odrážet specifika každého jednotlivého případu. Vzhledem k tomu, že ustanovení porušovalo základní práva garantovaná Listinou i mezinárodními úmluvami, Ústavní soud jej pro rozpor s ústavním pořádkem zrušil.

3.7 *Délka lhůty pro podání žaloby proti rozhodnutí o zastavení řízení o udělení mezinárodní ochrany z důvodu nepřípustnosti žádosti (sp. zn. Pl. ÚS 41/10)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 7 Azs 3/2010 dne 19. 8. 2010 návrh na zrušení ustanovení § 32 odst. 2 písm. c) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení zní: *„§ 32(2) Ve lhůtě 7 dnů ode dne doručení rozhodnutí lze podat žalobu proti rozhodnutí o žádosti o udělení azylu*

  d) jímž bylo řízení o udělení azylu zastaveno z důvodu nepřípustnosti žádosti o udělení azylu."[2]
- **Návrh NSS:** Jednalo se o návrh na vyslovení protiústavnosti § 32 odst. 2 písm. c) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 31. 12. 2011 (tj. do novelizace provedené zákonem č. 303/2011 Sb.). Toto ustanovení stanovilo sedmidenní lhůtu pro podání žaloby proti rozhodnutí Ministerstva vnitra o zastavení řízení o udělení mezinárodní ochrany z důvodu nepřípustnosti žádosti. Nejvyšší správní soud tuto lhůtu považoval za nepřiměřeně krátkou a neposkytovala neúspěšným žadatelům dostatečnou soudní ochranu, přičemž svůj návrh na zrušení, resp. na vyslovení protiústavnosti tohoto ustanovení (poté, co bylo s účinností od roku 2012 zrušeno) odůvodnil stejně jako ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/09.
- **Výrok ÚS:** vyhověno, výrok interpretativní
- Ústavní soud nálezem ze dne 17. 9. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 41/10 (č. 466/2013 Sb.), rozhodl, že ustanovení § 32 odst. 2 písm. c) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 31. 12. 2011, bylo v rozporu s ústavním pořádkem.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud konstatoval, že mezi situací, kdy je žádost o mezinárodní ochranu zamítnuta jako zjevně nedůvodná, a situací, kdy je řízení zastaveno pro nepřípustnost žádosti, není z hlediska kritérií kladených na přiměřenost lhůty žádný rozdíl. Sedmidenní lhůta činí proklamovanou soudní ochranu iluzorní, jelikož ani případy nepřípustnosti žádosti nemohou per se vyloučit zásah do ústavně chráněných práv a svobod potenciálních žadatelů. Ústavní soud odkázal na své předchozí závěry, kde již zrušil obdobnou sedmidenní lhůtu, a zdůraznil, že ústavnost právní normy je třeba posuzovat v kontextu s navazujícími normami a specifickou životní situací žadatelů. Nepřiměřeně krátká lhůta, která neumožňuje řádnou realizaci soudního přezkumu, je v rozporu s článkem 36 odst. 2 Listiny. Ústavní soud odkázal na své závěry uvedené v rozhodnutí sp. zn Pl. ÚS 17/09.

[2] Postupným vývojem ustanovení bylo písmeno d) nově označeno jako písm. c), aniž by přitom došlo ke změně dikce zákona.

3.8 *Vyloučení rozhodnutí o prominutí penále za nezaplacení pojistného na sociální zabezpečení ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 46/10)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 4 Ads 6/2010 dne 21. 10. 2010 návrh na zrušení ustanovení § 104e písm. b) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Dikce napadeného právního předpisu: Napadené ustanovení § 104e v části písm. b) zní: *„Ze soudního přezkumu jsou vyloučena rozhodnutí o*

a) povolení nebo nepovolení splátek pojistného a penále,21)

b) prominutí penále (§ 104ch).“

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud spatřoval rozpor napadeného ustanovení s čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Argumentoval, že institut prominutí penále za nezaplacení pojistného na sociální zabezpečení je svou povahou analogický institutu prominutí příslušenství daně. Jelikož Ústavní soud ve své judikatuře dovodil nutnost soudního přezkumu rozhodnutí o prominutí příslušenství daně, které je založeno na správním uvážení, mělo by totéž platit i pro přezkum rozhodnutí o prominutí penále. Zákonné vyloučení tohoto přezkumu tak představuje protiústavní omezení práva na soudní ochranu.
- **Výrok ÚS:** vyhověno

  Ústavní soud nálezem ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 46/10 (č. 177/2011 Sb.), rozhodl, že § 104e písm. b) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení se ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud přisvědčil argumentaci Nejvyššího správního soudu o analogické povaze prominutí penále v oblasti sociálního zabezpečení a prominutí příslušenství daně. V obou případech se jedná o právní následek nezaplacení veřejnoprávní úhrady a účelem prominutí je odstranění tvrdosti zákona na základě správního uvážení. Ústavní soud odkázal na svou ustálenou judikaturu, dle níž je rozhodnutí založené na správním uvážení soudně přezkoumatelné, a to co do dodržení mezí tohoto uvážení a vyloučení svévole.

  Zatímco v případě prominutí příslušenství daně neexistovala výslovná zákonná překážka soudního přezkumu, v posuzované věci ustanovení § 104e písm. b) takovou překážku představovalo. Vzhledem k uvedené analogii obou institutů dospěl Ústavní soud k závěru, že toto ustanovení je v přímém rozporu s právem na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 2 Listiny. Ústavní soud zdůraznil, že předmětem soudního přezkumu rozhodnutí o prominutí penále za nezaplacení pojistného na sociální zabezpečení není meritum věci, ale ochrana řádného procesu a vyloučení svévole.

3.9 *Vyloučení rozhodnutí o správním vyhoštění ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 17/09)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 1 Azs 72/2008dne 25. 6. 2009 návrh na zrušení ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) zní: „*Ve lhůtě 7 dnů ode dne doručení rozhodnutí lze podat žalobu proti rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jímž se tato žádost zamítá jako zjevně nedůvodná.“*
- **Návrh NSS:** Dle Nejvyššího správního soudu tato krátká lhůta v kombinaci se zásadou dispoziční a koncentrace řízení v rámci správního soudnictví fakticky znemožňuje efektivní soudní ochranu žadatelů o azyl, kteří jsou často bez znalosti českého jazyka a právního prostředí a odkázáni na pomoc právních zástupců, kteří nemají dostatek času na kvalifikované zpracování žaloby. Ačkoliv původním motivem zkrácení lhůty bylo zrychlení řízení a finanční a bezpečnostní důvody, Nejvyšší správní soud argumentuje, že zrychlení nesmí být na úkor procesních práv a že počet žadatelů o azyl navíc dlouhodobě klesá, což činí původní důvody irelevantními.
- **Výrok ÚS:** vyhověno

  Ústavní soud nálezem ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 17/09 (č. 9/2010 Sb.), návrhu vyhověl a dospěl k závěru, že ustanovení § 32 odst. 2 písm. a) zákona o azylu je v rozporu s článkem 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a s čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud shledal sedmidenní lhůtu pro podání správní žaloby proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany za protiústavní. Tato nepřiměřeně krátká lhůta, v kombinaci s vysokými nároky na obsah žaloby a koncentračním principem správního soudnictví, kdy ve lhůtě pro podání správní žaloby je třeba vymezit žalobní důvody, fakticky brání žadatelům o azyl v účinném přístupu k soudní ochraně. Ústavní soud zdůraznil obtížnou situaci žadatelů (neznalost právního řádu, jazyková bariéra, absence zázemí) a konstatoval, že sedmidenní lhůta vytváří nepřiměřený tlak, který vede k podávání tzv. „blanketových žalob“ v samém závěru žalobní lhůty s očekáváním výzvy k doplnění argumentace, takže prostor pro možné doplnění nezbytných náležitostí zůstane minimální. Ústavní soud dospěl k závěru, že napadené ustanovení tím, že omezuje právo žadatele domáhat se soudní ochrany stanovením nepřiměřeně krátké lhůty pro podání žaloby, činí proklamovanou soudní ochranu pouze iluzorní. To je v rozporu s čl. 36 odst. 2 Listiny a čl. 13 Úmluvy, které zaručují právo na účinný prostředek nápravy.

3.10 *Vyloučení rozhodnutí o uložení kázeňského trestu během výkonu trestu odnětí svobody ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. 32/08)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 9 As 2/2008 dne 6. 11. 2008 návrh na zrušení ustanovení § 76 odst. 6 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Ustanovení § 76 odst. 6 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, v části znějící „*Nestanoví-li tento zákon jinak, nepodléhají rozhodnutí vydaná v kázeňském řízení přezkoumání soudu*".
- **Návrh NSS:** Paušální vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení (s výjimkou propadnutí věci) je dle Nejvyššího správního soudu v rozporu s čl. 36 odst. 2 Listiny, neboť některé z těchto trestů (např. umístění do uzavřeného oddělení nebo samovazby) zasahují do základních práv a svobod. Poukazuje na to, že možnost obrany u státního zástupce či veřejného ochránce práv není rovnocenná soudnímu přezkumu a že je nekonzistentní, aby majetkové tresty byly přezkoumatelné, zatímco závažné zásahy do osobnostní sféry nebyly. Soudní přezkum uložených kázeňských trestů by neměl vliv na operativnost jejich výkonu, neboť zákon o výkonu trestu nepřiznává stížnosti proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odkladný účinek.
- **Výrok ÚS:** vyhověno, vykonatelnost odložená - § 58/1 zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud nálezem ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08 (č. 341/2010 Sb.), rozhodl, že § 76 odst. 6 odst. 1 písm. c) zákona o výkonu trestu odnětí svobody se ruší dnem 30. 6. 2011
- **Odůvodnění:** Ústavní soud konstatoval, že vyloučení rozhodnutí vydaných v kázeňském řízení ze soudního přezkumu bez diferenciace jejich závažnosti nemůže obstát z hlediska požadavků článku 36 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Je paradoxní, že větší ochrana je přiznána ochraně majetku (propadnutí věci), zatímco ve věcech týkajících se závažných zásahů do bytostně osobnostní sféry odsouzeného (např. umístění do samovazby či uzavřeného oddělení) je soudní přezkum vyloučen. Uložení kázeňského opatření má vliv i na případné podmíněné propuštění z výkonu trestu, což dále ovlivňuje práva odsouzeného. Dopad některých kázeňských trestů totiž představuje závažný zásah do základních práv a svobod odsouzeného nad meze stanovené zákonem o výkonu trestu odnětí svobody. Rozhodnutí, kterými byly takové kázeňské tresty uloženy, nemohou být vyloučena z přezkoumávání soudem za situace, kdy se týkají základních práv a svobod (čl. 36 odst. 2 Listiny). Současný systém neumožňuje odsouzenému účinnou procesní ochranu před nezávislým a nestranným tribunálem, proto je neústavnost ustanovení § 76 odst. 6 zákona č. 169/1999 Sb. zřejmá. Ústavní soud dále uvedl, že tento přezkum by nenarušil fungování vězeňské služby, protože stížnosti nemají odkladný účinek.

3.11 *Vyloučení rozhodnutí o správním vyhoštění ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 26/07)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 8 As 42/2006 dne 8. 11. 2007 návrh na zrušení ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění zákona č. 161/2006 Sb. [do nabytí účinnosti zákona č. 161/2006 Sb., tj. do 26. 4. 2006, § 171 písm. c)]

- **Dikce napadeného právního předpisu**: napadené ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) zní: „*Z přezkoumání soudem jsou vyloučena* [...] c) *rozhodnutí o správním vyhoštění, pokud se před zahájením řízení o tomto vyhoštění zdržoval cizinec na území nebo v tranzitním prostoru mezinárodního letiště neoprávněně,* [...]"
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud se zabýval otázkou práva na soudní přezkum správního rozhodnutí o vyhoštění cizince. Navrhl, mimo jiné s odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, zrušení výše uvedeného ustanovení zákona, neboť každý, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné moci, má právo obrátit se na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, pokud zákon nestanoví jinak. Z takové pravomoci soudu nesmí být ovšem vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod.
- **Výrok ÚS:** vyhověno

  Ústavní soud nálezem ze dne 9. 12. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 26/07 (č. 47/2009 Sb.), rozhodl, že ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění zákona č. 161/2006 Sb., se ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud vyhověl návrhu a zrušil ustanovení zákona o pobytu cizinců, které zcela vylučovalo soudní přezkum rozhodnutí o správním vyhoštění. Klíčovým bodem argumentace soudu bylo zásadní rozlišení: ačkoliv cizinci nemají ústavně zaručené subjektivní právo na pobyt na území ČR, samotný akt vyhoštění může zasáhnout do jiných základních práv, která jim Listina zaručuje. Jedná se zejména o právo na život a zákaz mučení a krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení, které cizince chrání před vyhoštěním do země, kde by tato jeho práva byla omezena, nebo právo na ochranu soukromého a rodinného života

  Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o vyhoštění se může přímo dotýkat těchto základních práv, je zákonná výluka ze soudního přezkumu v přímém rozporu s čl. 36 odst. 2 Listiny. Toto ustanovení totiž představuje jednoznačný ústavní imperativ, podle něhož nesmí být z pravomoci soudu vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod. Zákonodárce tak nemůže právo na soudní ochranu v těchto případech zcela vyloučit. Skutečnost, že

evropská Úmluva poskytuje jiný standard ochrany, není pro výklad Listiny rozhodující a není důvodem ke snížení úrovně ochrany zaručené českým ústavním pořádkem.

3.12 *Odnětí cestovního dokladu na žádost orgánu činného v trestním řízení II (sp. zn. Pl. 12/07)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 2 As 52/2004 dne 15. 6. 2007 návrh na vyslovení protiústavnosti ustanovení § 23 písm. b) zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 217/2002 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb.

Obsahově se jednalo o téměř stejný návrh jako v řízení sp. zn. Pl. ÚS 48/05, tentokrát však již směřoval proti „správnému", tj. v dané věci použitelnému ustanovení.

- **Dikce napadeného právního předpisu**: Napadené ustanovení § 23 písm. b) zní: „*Vydání cestovního dokladu se odepře nebo vydaný cestovní doklad se odejme na žádost orgánu činného v trestním řízení občanovi, proti kterému je vedeno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin.*"
- **Návrh NSS:** Podle názoru Nejvyššího správního soudu je vázanost rozhodujícího správního orgánu podaným návrhem bez výslovného svěření jakékoliv možnosti správního uvážení o důvodech, přiměřenosti a nezbytnosti učinit tak závažný zásah, kterým je odnětí cestovních dokladů, a tedy i omezení svobody pohybu, v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Nejvyšší správní soud v návrhu uvedl, že pokud je správní orgán, který věcně rozhoduje, zbaven možnosti posoudit úvahy policejního orgánu, vést dokazování o podmínkách pro odnětí cestovního dokladu, vážit argumentaci účastníka řízení a na základě toho učinit vlastní závěr, nastává nepřijatelná situace, neboť v žádném stadiu tohoto řízení není dán prostor pro ochranu práv účastníka řízení, protože daná úprava výrazně limituje i soudní přezkum na pouhé posouzení existence návrhu a trestního řízení.
- **Výrok ÚS:** vyhověno, výrok interpretativní

  Ústavní soud nálezem ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 12/07 (č. 355/2008 Sb.), rozhodl, že ustanovení § 23 písm. b) zákona o cestovních dokladech, ve znění účinném do 31. 12. 2004, bylo v rozporu s čl. 2 odst. 2, čl. 4 odst. 1, čl. 14 odst. 1 a čl. 36 odst. 2 Listiny a s čl. 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud dospěl k závěru, že napadené ustanovení je protiústavní. Ačkoliv uznal, že omezení svobody pohybu sledovalo legitimní cíl, kterým je zajištění řádného průběhu trestního řízení, shledal zásadní vadu v samotném mechanismu rozhodování. Správní orgán, který o odnětí pasu rozhodoval, neměl žádný prostor pro správní uvážení a musel žádosti orgánu činného v trestním řízení automaticky vyhovět. Tento postup ve svých důsledcích výrazně limitoval možnosti přezkumu jeho rozhodnutí správním soudem, který tak nemohl posuzovat, zda byl zásah do základního práva nevyhnutelný či nezbytný. Soudní ochrana se tak stala pouze iluzorní, nikoli skutečnou.

  Tento deficit vedl k porušení práva na účinnou soudní ochranu podle čl. 36 odst. 2 Listiny, neboť soud nemohl přezkoumat klíčovou otázku přiměřenosti zásahu. Ústavní soud zdůraznil, že z přezkumné pravomoci soudu nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod, mezi něž svoboda pohybu nepochybně patří. Ačkoliv tedy omezení svobody pohybu může být za určitých okolností nezbytné, rozhodnutí o takovém opatření nesmí být vyňato ze skutečné soudní ochrany.

  Ústavní soud naznačil, že takovéto zajišťovací opatření by mělo být spíše součástí trestního řádu a mělo by o něm rozhodovat a jeho přiměřenost přezkoumávat soud v trestním řízení, nikoli správní orgány a správní soudy.

3.13 *Vyloučení rozhodnutí ředitele BIS jako služebního orgánu ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 10/07)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 5 As 65/2006 dne 13. 4. 2007 návrh na vyslovení protiústavnosti ustanovení § 139 odst. 1 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní a informační službě, ve znění účinném do 31. 12. 2006 (tj. před novelizací provedenou zákonem č. 362/2003 Sb.).

- **Dikce napadeného právního předpisu**: Napadené ustanovení § 139 odst. 1 zní: „*Soud nepřezkoumává rozhodnutí služebního orgánu s výjimkou rozhodnutí o a) propuštění ze služebního poměru podle § 40 odst. 1 písm. c) nebo d), b) náhradě škody, přesahuje-li požadovaná částka 5000 Kč.*"
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud měl za to, že toto ustanovení vytvářelo tzv. soudní výluku – stanovilo, že rozhodnutí služebního orgánu BIS nepodléhají soudnímu přezkumu, s výjimkou několika málo taxativně vyjmenovaných nároků (např. odchodné). V konkrétním případě šlo o nárok na úmrtné, který mezi vyjmenovanými výjimkami nebyl. Pozůstalí se tak nemohli domáhat přezkumu rozhodnutí služebního orgánu u nezávislého soudu. U nároků sociální povahy je vyloučení soudního přezkumu v rozporu s právem na spravedlivý proces a přístup k soudu.
- **Výrok ÚS:** vyhověno, výrok interpretativní

  Ústavní soud nálezem ze dne 19. 11. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 10/07 (č. 5/2010 Sb.), rozhodl, že § 139 odst. 1 zákona o Bezpečnostní informační službě ve znění účinném do 31. 12. 2006 bylo v rozporu s čl. 1, čl. 36 odst. 1 a 2 a čl. 37 odst. 3 Listiny a s čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud uvedl, že nároky, o nichž se rozhodovalo (jako například úmrtné), mají sociální charakter a dotýkají se základního práva na přiměřené hmotné zabezpečení. Tím, že zákon vyloučil tato rozhodnutí ze soudního přezkumu, odepřel dotčeným osobám možnost domoci se ochrany svých práv u nezávislého orgánu. O nároku i o opravném prostředku proti němu rozhodoval tentýž exekutivní orgán (BIS), který z povahy věci nemůže být považován za nezávislý a nestranný, neboť reprezentuje své vlastní zájmy. Absence přezkumu nezávislým orgánem tak nezaručovala nezávislost a nestrannost rozhodování, což odporovalo smyslu a účelu čl. 36 Listiny.

  Ústavní soud se rovněž vypořádal se specifickými rysy rozhodování u zpravodajských služeb a potřebou chránit utajované informace. Konstatoval, že ačkoliv je třeba brát ohled na bezpečnostní zájmy státu, což se může projevit v omezení garancí některých běžných procesních záruk řádného, a tedy i spravedlivého procesu, nemohou tyto zájmy vést k úplné rezignaci na ochranu základních práv. Veřejný zájem na utajení nemůže ospravedlnit úplné vyloučení soudní ochrany. Správným postupem zákonodárce není právo na soudní přezkum zcela odejmout, ale přizpůsobit jeho výkon povaze věci, například prostřednictvím neveřejného jednání. Tento závěr posiluje základní ústavní princip zakotvený v čl. 4 Ústavy, že základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.

3.14 *Postavení ručitele ve vyměřovacím řízení II (sp. zn. Pl. ÚS 72/06)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 2 Afs 108/2005 dne 5. 10. 2006 návrh na vyslovení protiústavnosti ustanovení § 57 odst. 5 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění účinném do 31. 5. 2006 (tj. před novelizací provedenou zákonem č. 230/2006 Sb.).

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 57 odst. 5 zní: „*Daňový nedoplatek jsou povinni zaplatit také ručitelé, pokud jim zákon povinnost ručení ukládá a pokud jsou k plnění této platební povinnosti správcem daně vyzváni. Proti této výzvě se může ručitel odvolat. V odvolání může ručitel namítat pouze skutečnost, že není ručitelem nebo že ručení bylo uplatněno ve větším než zákonem stanoveném rozsahu nebo že již bylo zaplaceno.*“
- **Návrh NSS:** NSS spatřoval protiústavnost ustanovení v tom, že ručitel má stejnou povinnost jako poplatník platit vyměřenou daň, ale podmínky pro uplatňování práva má nesrovnatelně omezenější. Zákon, aniž by pro to byly dány věcné důvody, přiznává rozdílná práva poplatníkovi a ručiteli. Platná právní úprava ve vztahu k ručiteli zcela opomíjí procesní úpravu jeho postavení v řízení vyměřovacím, neboť mu neumožňuje účast v tomto řízení, jehož zahájení mu není známo, nemůže např. nahlížet do spisu, a ani účinně využít opravných prostředků a ukládá mu povinnosti s minimální garancí práv v řízení.

  Nejvyšší správní soud i nadále považoval právní úpravu postavení ručitele ve vyměřovacím řízení za protiústavní ze stejných důvodů jako ve věci sp. zn. Pl. ÚS 30/05 a argumentoval, že Ústavní soud byl v řízení o tehdejším návrhu a byl i v řízení o tomto návrhu oprávněn posoudit ústavnost uvedeného ustanovení na základě přímé aplikace čl. 95 odst. 2 Ústavy.
- **Výrok ÚS:** vyhověno, interpretativní výrok, v části zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 72/06 (č. 291/2008 Sb.), rozhodl, že § 57 odst. 5 věta třetí zákona o správě daní a poplatků ve znění účinném do 31. 5. 2006, bylo v rozporu s čl. 1, čl. 11 odst. 1, čl. 36 odst. 1 a 2 a čl. 37 odst. 3 Listiny a s čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod; ve zbytku návrh zamítl (tj. první a druhá věta § 57 odst. 5 není protiústavní).
- **Odůvodnění:** Ústavní soud posuzoval každou část tohoto ustanovení zvlášť. Zatímco samotné zakotvení povinnosti ručitele platit a jeho právo se odvolat shledal ústavně konformním, klíčový problém nalezl ve třetí větě, která taxativně omezovala okruh námitek, které mohl ručitel v odvolání uplatnit. Bylo mu dovoleno namítat pouze to, že není ručitelem, že je po něm požadováno více, než za co ručí, nebo že dluh již byl uhrazen.

  Protiústavnost omezující třetí věty spočívala především v porušení práva na spravedlivý proces a přístup k soudu, zaručeného čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Úmluvy. Zákon totiž ručiteli v podstatě anuloval právo bránit se proti samotné podstatě a výši daňové povinnosti, například proti jejímu nesprávnému vyměření původnímu dlužníkovi. Dále soud konstatoval, že napadené ustanovení zakládalo neodůvodněnou nerovnost v rozporu s čl. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny. Ručitel se sice doručením výzvy dostal do stejného postavení jako původní dlužník s totožnou platební povinností, avšak zákon mu poskytl diametrálně horší prostředky k obraně. Tím, že se ručitel nemohl účinně bránit proti neoprávněnému zásahu do své majetkové sféry, bylo porušeno i jeho právo na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

3.15 *Diskriminace mužů v důchodovém pojištění – institut povinného podání přihlášky k účasti na pojištění (sp. zn. Pl. ÚS 42/04)*

Nejvyšší správní soud ve věci sp. zn. 1 Ads 1/2003 podal dne 23. 6. 2004 návrh na zrušení § 5 odst. 3 věty druhé a třetí zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a § 6 odst. 4 písm. a) bod 11 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění účinném od 1. 1. 1996 (tj. po novelizaci provedené zákonem č. 118/1995 Sb.), v částech vyjádřených slovy „péče muže o dítě ve věku do čtyř let, péče o dítě ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, a“ a „tyto děti a“.

- **Dikce napadeného právního předpisu**: Podle těchto ustanovení platilo, že muž se pro účely účasti na důchodovém pojištění považuje za osobu pečující o dítě, jen pokud podal přihlášku k účasti na pojištění nejpozději do dvou let od skončení péče o dítě. O době a rozsahu péče muže o dítě rozhodovala okresní správa sociálního zabezpečení v řízení zahájeném na jeho návrh.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud uvedl, že napadená ustanovení jsou diskriminační a v rozporu s ústavním pořádkem, neboť pro muže a ženy pečující o dítě stanovují bezdůvodně odlišné podmínky pro účast na důchodovém pojištění. Zatímco u ženy postačoval samotný fakt péče, muž musel navíc splnit administrativní podmínku – podat přihlášku k účasti na pojištění v přísné dvouleté prekluzivní lhůtě. Pokud muž tuto lhůtu zmeškal, doba péče mu nebyla na rozdíl od ženy započtena. Podle Nejvyššího správního soudu pro toto rozdílné zacházení, založené pouze na pohlaví, neexistovaly žádné objektivní a věcné důvody, a proto docházelo k porušení principu rovnosti (čl. 1 a 3 Listiny) a práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří (čl. 30 Listiny).
- **Výrok ÚS:** Vyhověno; vykonatelnost odložená dle § 58/1 zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud nálezem ze dne 6. 6. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 42/04 (č. 405/2006 Sb.), rozhodl, že § 5 odst. 3 věty druhá a třetí zákona o důchodovém pojištění, a § 6 odst. 4 písm. a) bod zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění účinném od 1. 1. 1996, v částech vyjádřených slovy „péče muže o dítě ve věku do čtyř let, péče o dítě ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, a“ a slovy „tyto děti a“, se zrušují dnem 1. 7. 2007.
- **Odůvodnění:** Předmětem přezkumu byla ústavnost zákonné úpravy zakládající diferencovaný režim pro muže a ženy při započtu náhradní doby pojištění z titulu péče o dítě do čtyř let věku. Napadená ustanovení zákona o důchodovém pojištění pro muže, na rozdíl od žen, stanovovala pro vznik účasti na pojištění splnění dodatečné administrativní podmínky, konkrétně podání přihlášky v prekluzivní dvouleté lhůtě. Nesplnění této podmínky vedlo k zániku práva na započet doby péče, a to i v případě, že byla péče fakticky vykonávána. Ústavní soud posuzoval, zda tato diferenciace, založená výhradně na kritériu pohlaví, obstojí z hlediska principu rovnosti a zákazu diskriminace garantovaného čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

  Ústavní soud v rámci testu proporcionality uznal, že zákonodárce sledoval legitimní cíl, jímž byla ochrana veřejného zájmu, konkrétně účelné hospodaření s finančními prostředky a zabránění duplicitnímu hodnocení téže doby péče více pojištěncům. Napadená úprava však dle soudu selhala v kritériu potřebnosti, neboť existovala jiná opatření umožňující dosáhnout stejného cíle bez zásahu do ústavně chráněné zásady rovnosti mezi pohlavími. Argumentaci opírající se o „praktičnost“ a „model vyvinuvší se v našem prostředí“, kde o děti pečují převážně ženy, soud odmítl jako nedostatečnou. Takové rozlišování není založeno na objektivních a rozumných důvodech a nezakládá přípustné preferenční zacházení (tzv. pozitivní diskriminaci), nýbrž nedůvodnou diskriminaci. V důsledku toho Ústavní soud uzavřel, že zákonodárce vytvořil rozdílné skupiny, z nichž jednu z ústavního hlediska nedůvodně diskriminoval, čímž porušil princip přiměřenosti mezi cílem zákona a zvolenými prostředky. Tímto postupem došlo k porušení čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny ve spojení s právem na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří dle čl. 30 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto přistoupil k derogaci napadených ustanovení s odloženou vykonatelností.

3.16 *Vyloučení použití obecné úpravy správního řízení při prohlášení věci za kulturní památku (sp. zn. Pl. ÚS 21/04)*

Nejvyšší správní soud ve věci sp. zn. 6 A 102/2001 podal dne 5. 4. 2004 návrh na zrušení § 44 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v části vyjádřené číslicí „3“.

- **Dikce napadeného právního předpisu**: „*Obecné předpisy o správním řízení se nevztahují na řízení podle § 3, 6, 8 a § 21 odst. 2 a 4.*“, přičemž ustanovením § 3 předmětného zákona, ve znění pozdějších předpisů, je upraveno prohlašování věcí za kulturní památky.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud v návrhu uvedl, že naprosté vyloučení správního řádu z rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob za situace, kdy neexistuje jiná použitelná úprava, kterou by správní orgán byl povinen respektovat, je v rozporu s ústavním pořádkem, konkrétně s čl. 2 odst. 3 Ústavy a s korespondujícím ustanovením čl. 2 odst. 2 Listiny, jakož i s čl. 36 odst. 1 Listiny, pročež navrhl ustanovení § 44 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v části vyjádřené výrazem „3“ zrušit.
- **Výrok ÚS:** Vyhověno

  Ústavní soud nálezem ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 21/04 (č. 240/2005 Sb.), rozhodl, že § 44 zákona o státní památkové péči, v části vyjádřené číslicí „3“, se zrušuje dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud se zabýval protiústavností § 44 zákona o státní památkové péči, který vylučoval použití správního řádu v řízení o prohlášení věci za kulturní památku, a který byl přijat v roce 1987, tj. před nabytím účinnosti současné Ústavy ČR, přičemž od pádu komunismu nebyl § 44 novelizován. Soud shledal toto vyloučení za neakceptovatelné, neboť je v přímém rozporu se základním principem právního státu, podle kterého lze státní moc uplatňovat pouze způsobem, který stanoví zákon. Prohlášení věci za památku představuje významný zásah do vlastnického práva zaručeného Listinou dle čl. 11 a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, a proto musí vlastníkům

poskytovat plnohodnotnou procesní ochranu a probíhat v řádném, zákonem stanoveném řízení. Soud odmítl původní ideologický záměr, který upřednostňoval zájmy socialistického státu nad právy jednotlivce, a konstatoval, že takový přístup je v demokratické společnosti nepřípustný.

Ústavní soud se dále vypořádal s argumentem, že absenci zákona lze nahradit dodržováním základních zásad správního řízení či několika kusými pravidly obsaženými v jiném paragrafu památkového zákona. Takovou úpravu označil za pouhé torzo, které nemůže nahradit komplexní ochranu poskytovanou správním řádem a nezaručuje právní jistotu. Spoléhat na nepsaná pravidla nebo analogii je v rozporu s požadavkem na explicitní zákonnou úpravu postupu státních orgánů. Z těchto důvodů Ústavní soud napadenou část ustanovení zrušil, čímž stanovil, že na řízení o prohlašování kulturních památek se musí plně aplikovat obecný správní řád, který vlastníkům zaručuje spravedlivý proces.

Ustanovení § 44 zákona o státní památkové péči, které vylučuje použití správního řádu při prohlašování věcí za kulturní památku, aniž by zákon poskytoval jinou ucelenou procesní úpravu je dle Ústavního soudu v rozporu s čl. 11 odst. 1 a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě ve spojení s čl. 4 odst. 4 Listiny, jakož i s čl. 2 odst. 3 Ústavy a s čl. 2 odst. 2 Listiny.

4 Zamítnuté návrhy (od nejnovějších)

4.1 *Podmínky nároku na příspěvek na bydlení (sp. zn. Pl. ÚS 38/24)*

Nejvyšší správní soud v řízení sp. zn. 4 Ads 65/2024 přerušil řízení o kasační stížnosti a navrhl vyslovení neústavnosti § 24a odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 17/2022 Sb.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 24a odst. 1 zákona o státní sociální podpoře zní: *„Nárok na příspěvek na bydlení pro období od 1. ledna 2022 do 31. prosince 2022 má též vlastník, který užívá k trvalému bydlení stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci, splňuje-li podmínky podle § 24 odst. 1. Ustanovení § 24 odst. 2 vět první a druhé, odst. 3 a 4 se použijí obdobně. Pro stanovení výše nákladů na bydlení a normativních nákladů na bydlení se použijí obdobně ustanovení § 25 až 27 určená pro vlastníky bytů."*

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud považoval vyloučení nájemců staveb určených k individuální či rodinné rekreaci z nároku na příspěvek na bydlení za svévolné rozlišování odporující čl. 1 Listiny. Zdůraznil, že nájemci těchto staveb mohou dosáhnout na doplatek na bydlení podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, zatímco zákon o státní sociální podpoře obdobné záchytné ustanovení neobsahoval. Srovnání s omezením zneužívání doplatku na bydlení v ubytovnách proto nepovažoval za přiléhavé, neboť rekreační stavby nejsou ubytovnami a zákonodárce již na zneužívání dávek v ubytovnách reagoval zavedením standardu kvality bydlení. Jiné zdůvodnění rozdílného zacházení nenalezl ani v podkladech legislativního procesu, a proto dovodil, že napadená úprava postrádá seznatelný legitimní cíl.

- **Výrok ÚS:** návrh zamítnut; přijat interpretativní výrok zajišťující nárok také nájemcům rekreačních staveb

  Ústavní soud nálezem ze dne 10. 12. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 38/24, návrh zamítl. Současně vyslovil, že ústavní požadavek rovného zacházení v souvislosti s právem na bydlení vyžaduje výklad § 24a odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, podle něhož lze příspěvek na bydlení přiznat také nájemci, který užívá k trvalému bydlení stavbu pro individuální či rodinnou rekreaci.

- **Odůvodnění:** Při věcném přezkumu použil Ústavní soud test diskriminace. Vlastníky a nájemce rekreačních staveb považoval z hlediska funkce bydlení a účelu příspěvku na bydlení za srovnatelné skupiny. Oba právní tituly umožňují uspokojovat potřebu bydlení a u bytů právní úprava mezi vlastníky a nájemci nerozlišovala. Nájemci však na rozdíl od vlastníků nárok na dávku neměli, takže s nimi bylo zacházeno odlišně a k jejich tíži v přístupu k právu na přiměřené zabezpečení v hmotné nouzi podle čl. 30 odst. 2 Listiny. Rozlišovacím znakem byl právní titul užívání stavby, nikoli podezřelé kritérium podle čl. 3 odst. 1 Listiny; postačovalo proto zkoumat, zda má rozdílné zacházení seznatelné věcné opodstatnění.

  Takové opodstatnění Ústavní soud nenalezl. Odkaz pozměňovacího návrhu na minimalizaci „nadužívání" dávky byl neurčitý a neprokazoval snahu zabránit zneužívání ani sledovat konkrétní fiskální cíl. Argument s ubytovnami nedával smysl a nebylo zřejmé, proč by nárok měli mít právě vlastníci, a nikoli zpravidla majetkově zranitelnější nájemci. Hypotetické cíle v podobě podpory vlastnického bydlení či nižších administrativních nákladů odporovaly konstrukci příspěvku u bytů i pozdější právní úpravě. Rozdílné zacházení proto Ústavní soud označil za svévolné a rozporné s čl. 1 ve spojení s čl. 30 odst. 2 Listiny. Samotné vyslovení neústavnosti by však odstranilo nárok i vlastníkům a vytvořilo mezeru v právní úpravě. Proto návrh zamítl a interpretativní výrok vztáhl i na pozdější srovnatelné znění; nárok nájemcům přiznal zpětně za podmínek vymezených v nálezu.

4.2 *Omezení svobodného výkonu povolání a podnikání (sp. zn. Pl. ÚS 19/24)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 5 As 154/2023 dne 14. 6. 2024 návrh na zrušení § 6 odst. 3 zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění zákona č. 334/2014 Sb., (s účinností od 13. 1. 2015).

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 6 odst. 3 zní: „*Komora pozastaví auditorské společnosti výkon auditorské činnosti, pokud proti ní bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin spáchaný úmyslně, a to do dne, kdy nabude právní moci rozhodnutí, kterým se toto trestní stíhání končí."*

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud spatřoval rozpor napadeného ustanovení s právem na podnikání a principem rovnosti. Argumentoval, že obligatorní pozastavení činnosti bez jakékoliv možnosti správního uvážení představuje nepřiměřený zásah, který neobstojí v testu proporcionality, konkrétně v kritériu potřebnosti. Legitimního cíle, jímž je ochrana třetích osob, lze dle Nejvyššího správního soudu dosáhnout šetrněji posouzením individuálních okolností

každého případu. Zároveň poukázal na nerovné postavení auditorů ve srovnání s jinými profesemi (notáři, daňoví poradci), kde je pozastavení činnosti při trestním stíhání pouze fakultativní.

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 4. 6. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 19/24, návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud shledal, že napadené ustanovení sice představuje zásah do esenciálního jádra práva podnikat, avšak obstojí v testu proporcionality. Legitimním cílem je ochrana důvěry veřejnosti v auditorskou činnost, která je vykonávána ve veřejném zájmu. Přísnost opatření je podle Ústavního soudu odůvodněna specifickou povahou auditorské profese, kde je důvěryhodnost klíčová, a již samotné zahájení trestního stíhání pro úmyslný trestný čin je způsobilé tuto důvěru podstatně narušit (úprava se navíc vztahuje pouze na úmyslné trestné činy).

  Ústavní soud dále odmítl argumentaci opírající se o tzv. stand-still doktrínu a zdůraznil, že srovnání s jinými profesemi není přiléhavé. Za zásadní pro vyvážení přísnosti napadené úpravy považoval existenci kompenzačního mechanismu v podobě práva na náhradu škody podle čl. 36 odst. 3 Listiny. V případě, že trestní stíhání neskončí odsouzením, má dotčená společnost právo domáhat se náhrady újmy, včetně ušlého zisku. Vzhledem k tomu, že zákonodárcem zvolené řešení obstálo v testu proporcionality, Ústavní soud návrh zamítl.

4.3 *Pokuta za neregistraci spolku k volební kampani (sp. zn. Pl. ÚS 92/20)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. Ars 4/2019 dne 14. 7. 2020 návrh na zrušení § 16h odst. 1 písm. a) a § 16 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 322/2016 Sb., kterým se mění volební zákony a další související zákony.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 16 odst. 2 ZVP zní: *„Fyzická nebo právnická osoba, která se hodlá účastnit volební kampaně bez vědomí kandidující politické strany, politického hnutí nebo koalice, jejich kandidáta anebo nezávislého kandidáta, je povinna se před vstupem do volební kampaně registrovat jako registrovaná třetí osoba u Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (dále jen "Úřad") zřízeného podle zákona upravujícího sdružování v politických stranách a politických hnutích.“*

  Napadené ustanovení § 16h odst. 1 písm. a) ZVP včetně návětí zní: *„Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že v rozporu s § 16 odst. 2 se účastní volební kampaně bez předchozí registrace ve zvláštním registru Úřadu.“*

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení ustanovení volebního zákona, která ukládají fyzickým a právnickým osobám povinnost registrovat se jako registrovaná třetí osoba, chtějí-li se bez vědomí kandidáta účastnit volební kampaně. Podle něj je tato povinnost nepřiměřeným omezením svobody projevu (čl. 17 Listiny). V testu proporcionality argumentoval, že ačkoliv je cíl (transparentnost kampaně) legitimní, opatření není nezbytné. Stejného cíle by podle něj bylo možné dosáhnout mírnějším prostředkem, konkrétně již existující povinností uvádět na propagačních materiálech údaje o zadavateli a zpracovateli. Povinná registrace navíc podle něj působí odstrašujícím účinkem a nepřiměřeně zatěžuje osoby, které chtějí pouze vyjádřit svůj politický názor.

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 92/20, návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud uvedl, že volební kampaň není pouze obecným výkonem svobody projevu, nýbrž regulovanou volební soutěží, jejímž účelem je ochrana svobodné soutěže politických sil. Úprava pravidel pro tuto soutěž, včetně omezení pro třetí osoby, je proto legitimní. V testu proporcionality Ústavní soud shledal, že povinná registrace je vhodným a nezbytným prostředkem k zajištění transparentnosti financování kampaně a k zabránění obcházení výdajových limitů, jelikož mírnější opatření (např. pouhé označení zadavatele) by bylo snadno zneužitelné skrze netransparentní subjekty, jako jsou tzv. bílí koně.

  Ústavní soud dále zdůraznil, že se jedná o obsahově neutrální regulaci, která se vztahuje pouze na placené formy kampaně („volební reklamu“) a nikterak neomezuje obsah sdělení. Nezasahuje tedy do běžného vyjadřování názorů neplacenou formou. S ohledem na rostoucí různých forem umělé inteligence (např. sociální boti, astro-turfing, blockchain technology) je podle Ústavního soudu regulace působení třetích osob v zájmu zachování férové volební soutěže nevyhnutelná. Ústavní soud na tyto nové okolnosti považuje za potřebné upozornit, protože ve srovnání s obsahově neutrální regulací účasti „třetích“ osob ve volební kampani podle napadených ustanovení jde o daleko závažnější problém vedení férové volební soutěže v souladu s ústavním pořádkem, než je tomu v nyní posuzované věci Nejvyšším správním soudem, kde jde o pokutu za propagaci brožury zaměřenou proti jednomu významnému kandidátovi ve volbách. Jelikož napadená úprava v testu proporcionality obstála a její cíl byl shledán ústavně legitimním, Ústavní soud návrh zamítl.

4.4 *Přezkum trvání zajištění cizince v rozumných intervalech (sp. zn. Pl. ÚS 12/19)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 8 Azs 26/2018 dne 30. 7. 2019 návrh na zrušení § 129a odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Ustanovení § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců zní takto:

  „§ 129a

  Žádost o propuštění ze zařízení

  (3) Žádost o propuštění ze zařízení je cizinec oprávněn podat nejdříve po uplynutí 30 dní od nabytí právní moci rozhodnutí o zajištění, rozhodnutí o prodloužení doby zajištění cizince nebo rozhodnutí o nepropuštění ze zařízení, nepodal-li žalobu proti takovému rozhodnutí, nebo nejdříve po uplynutí 30 dní od právní moci posledního rozhodnutí o jeho žalobě proti rozhodnutí o zajištění cizince, rozhodnutí o prodloužení doby zajištění cizince nebo proti rozhodnutí o nepropuštění ze zařízení."

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud měl za to, že napadené ustanovení brání včasnému, efektivnímu a periodickému přezkumu zákonnosti (trvání) zajištění cizince, čímž je v rozporu s právem na osobní svobodu (čl. 8 Listiny), právem na soudní ochranu a přístup k soudu (čl. 36 Listiny), právem na přezkum zákonnosti zbavení osobní svobody (čl. 5 odst. 4 Úmluvy) a právem na osobní svobodu (čl. 9 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech). Poukazuje na to, že omezující lhůta 30 dnů pro podání žádosti o propuštění ze zařízení po rozhodnutí o zajištění či žalobě znemožňuje adekvátní reakci na nové okolnosti, například zhoršení zdravotního stavu.

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. Pl. ÚS 12/19 (č. 279/2022 Sb.) návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud dospěl k závěru, že návrh není důvodný, a proto jej zamítl. Ústavní soud na základě judikatury Evropského soudu pro lidská práva dovodil, že pro zajištění cizinců za účelem vyhoštění je ústavně konformní periodický přezkum ... „v intervalech od dvou do čtyř měsíců". Při posouzení systému en bloc shledal, že kombinace soudního přezkumu rozhodnutí o zajištění a o jeho prodloužení tento požadavek na pravidelný přezkum v přiměřených časových odstupech naplňuje.

  Přestože napadené ustanovení omezuje možnost podat žádost o propuštění, Ústavní soud konstatoval, že existuje mechanismus pro řešení naléhavých situací, kdy se okolnosti v průběhu zajištění podstatně změní. Tímto mechanismem je aktuální ústavně konformní judikatura správních soudů, která umožňuje v řízení o zákonnosti zajištění prolomit zásadu přezkumu ke stavu v době vydání správního rozhodnutí a zohlednit i nové skutečnosti. Tím je zajištěn efektivní přezkum i pro zvláště zranitelné osoby. Jelikož tedy napadená úprava jako celek nebrání periodickému přezkumu v souladu s mezinárodními standardy, Ústavní soud návrh zamítl.

4.5 *Lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nečinnosti správního orgánu (sp. zn. Pl. ÚS 25/19)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 2 Azs 300/2018 dne 6. 12. 2019 návrh na zrušení § 80 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Ustanovení § 80 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, zní:

  „§ 80 Lhůta pro podání žaloby a její náležitosti

  (1) Žalobu lze podat nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy ve věci, v níž se žalobce domáhá ochrany, marně proběhla lhůta stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení, a není-li taková lhůta stanovena, ode dne, kdy byl žalobcem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem proti žalobci učiněn poslední úkon.

  (2) Zmeškání lhůty nelze prominout."

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud se domáhal zrušení ustanovení § 80 odst. 1 a 2 s. ř. s., které stanoví jednoletou propadnou lhůtu pro podání žaloby proti nečinnosti správního orgánu a nepřipouští prominutí zmeškání této lhůty. Napadená úprava nepřípustně přenáší odpovědnost za dozor nad řádným procesním postupem z veřejné moci na jednotlivce a absolutizuje právní jistotu ve prospěch správního orgánu na úkor jednotlivce, což vytváří právní nejistotu a v určitých případech vede k odepření soudní ochrany.

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 14. 7. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 25/19 (č. 347/2020 Sb.), návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud odkázal o konstantní judikaturu, podle níž lhůta sama o sobě nemůže být neústavní, neboť se jedná o standardní a nezbytný prvek právního řádu. Argumentaci Nejvyššího správního soudu, že po uplynutí lhůty se stává nečinnost správního orgánu soudně nedotknutelnou, Ústavní soud odmítl s tím, že právě tento následek je s institutem lhůty neoddělitelně spjaty a představují jeho podstatu. Přijetí opačného názoru by ve svém důsledku znamenalo popření samotného smyslu existence lhůt.

  Dále Ústavní soud konstatoval, že napadené ustanovení neslouží pouze k ochraně nečinných správních orgánů, ale přispívá k právní jistotě jako takové tím, že omezuje entropii v uplatňování práv a chrání i třetí osoby. Odmítl analogii se zásahovou žalobou jako nepřípadnou a neshledal na jednoroční lhůtě nic nepřiměřeného či svévolného. Jelikož napadené ustanovení stanovuje ústavně konformní podmínku pro přístup k soudu v souladu s čl. 36 odst. 4 Listiny, Ústavní soud návrh zamítl.

4.6 *Vyloučení soudního přezkumu rozhodnutí o neudělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu (sp. zn. Pl. ÚS 39/17)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 2 As 64/2017 dne 6. 12. 2017 Návrh na zrušení § 26 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství, ve znění pozdějších předpisů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení zní:

  „§ 26 Soudní přezkum

  Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství České republiky podle § 22 odst. 3 je vyloučeno z přezkoumání soudem."

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení § 26 zákona o státním občanství, který vylučuje ze soudního přezkumu zamítavé rozhodnutí o udělení občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu. Tato výluka porušuje právo na přístup k soudu (čl. 36 Listiny) a vytváří nedůvodnou nerovnost mezi žadateli, čímž porušuje zákaz diskriminace. Zdůraznil, že absence soudní kontroly umožňuje legalizaci úplné svévole správního orgánu, jelikož rozhodnutí je založeno na utajovaných informacích, které žadatel nemůže rozporovat. Nejvyšší správní soud poukázal na jiné zákony (např. o pobytu cizinců), kde zákonodárce je schopen přijmout právní úpravu, kde jsou individuální a veřejné zájmy vyváženy a soudní přezkum je i přes existenci utajovaných informací zachován.

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 39/17 (č. 212/2019 Sb.), návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud svůj zamítavý postoj založil na výkladu čl. 36 odst. 2 Listiny. Konstatoval, že absolutní zákaz vyloučení soudního přezkumu se vztahuje výhradně na rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod. Podle jeho ustálené judikatury však neexistuje ústavně zaručené právo na udělení státního občanství, a proto se rozhodnutí o jeho neudělení základního práva v přímém smyslu netýká. Argumentaci Nejvyššího správního soudu o druhotném dotčení jiných práv soud odmítl jako nedostatečnou. Jelikož tedy nebyla naplněna podmínka dotčení základního práva, zákonodárce byl oprávněn na základě klauzule nestanoví-li zákon jinak soudní přezkum v tomto specifickém případě vyloučit.

  Ústavní soud dále zkoumal, zda je tato zákonná výluka v souladu s obecnými principy demokratického právního státu. Dospěl k závěru, že ano, neboť sleduje legitimní cíl - tzn. bezpečnostní zájmy státu – minimalizace možnosti úniku utajovaných informací. Výluka není projevem svévole, jelikož je úzce vymezena pouze na případy zamítnutí žádosti z bezpečnostních důvodů a představuje ústavně konformní vyvážení mezi zájmem jednotlivce a existenčním zájmem státu na jeho vlastní bezpečnosti. Protože napadené ustanovení nebylo v rozporu s ústavním pořádkem, Ústavní soud návrh zamítl.

4.7 *Přikazování incidenčních sporů jiným soudcům (ke sp. zn. Pl. ÚS 22/16)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 13 Kss 1/2016 dne 4. 5. 2016 návrh na zrušení § 160 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 160 odst. 2 insolvenčního zákona stanoví: *„Jestliže by projednání a rozhodnutí incidenčního sporu v rámci insolvenčního řízení mohlo vést k průtahům v insolvenčním řízení, přikáže předseda insolvenčního soudu takový spor jinému soudci insolvenčního soudu."*

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud se domnívá, že ústavnost napadeného ustanovení, které umožňuje předsedovi insolvenčního soudu přikázat incidenční spor jinému soudci, pokud by jeho projednání mohlo vést k průtahům v insolvenčním řízení, je třeba zohlednit při rozhodování o vině kárně obviněného či alespoň při rozhodování o uložení přiměřeného kárného opatření. Nejvyšší správní soud má za to, že toto ustanovení insolvenčního zákona je v rozporu s právem na zákonného soudce zakotveným v čl. 38 odst. 1 Listiny, právem na nezávislý a nestranný soud chráněným čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a dále s principem nezávislosti soudní moci obsaženým v čl. 81 Ústavy a principem nezávislosti soudců stanoveným čl. 82 odst. 1 Ústavy.

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 27. 6. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 22/16 (č. 268/2017 Sb.) návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud dospěl k závěru, že napadené ustanovení není protiústavní, neboť je možné jej vyložit v souladu s ústavním pořádkem, a proto upřednostnil ústavně konformní interpretaci před derogací. Odmítl názor Nejvyššího správního soudu, že by napadené ustanovení představovalo ucelenou a samostatnou úpravu. Konstatoval, že insolvenční zákon zde stanoví pouze výjimečný důvod pro odnětí věci (hrozba průtahů), ale sám neupravuje způsob, jakým má být jiný soudce vybrán. Proto se pro samotný výběr soudce musí subsidiárně uplatnit obecná úprava v zákoně o soudech a souvisejících předpisech.

  Z ústavně konformního výkladu plyne, že předseda soudu nemůže věc přikázat libovolnému soudci, ale musí postupovat podle obecných a předvídatelných pravidel obsažených v rozvrhu práce daného soudu. Tento rozvrh práce musí obsahovat transparentní předem stanovená obecná pravidla jak pro přidělování, tak pro přerozdělování věcí. Ústavní soud rovněž shledal, že existují dostatečné záruky proti zneužití této pravomoci, neboť případné svévolné jednání předsedy soudu by bylo kárným proviněním a ohrožovalo by interní nezávislost soudce. Jelikož napadené

ustanovení při správném výkladu neumožňuje svévoli a respektuje právo na zákonného soudce, Ústavní soud návrh zamítl.

4.8 *Bezúhonnost podle zákona o myslivosti (sp. zn. Pl. ÚS 8/16)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 2 As 278/2015 dne 4. 3. 2016 návrh na zrušení ustanovení § 12 odst. 4 a odst. 5 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Podle § 12 odst. 4 a 5 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, se pro účely tohoto zákona za bezúhonného nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo uznán vinným ze spáchání přestupku na úseku myslivosti nebo komu byla pravomocně uložena pokuta podle tohoto zákona (odst. 4). Při posuzování bezúhonnosti se nepřihlíží k zahlazení odsouzení podle zvláštního zákona (odst. 5).
- **Návrh NSS:** požadavek bezúhonnosti jako kvalifikační předpoklad pro výkon funkce myslivecké stráže, jak je vymezen v § 12 odst. 4 a 5 zákona o myslivosti, je nepřiměřeně široký a nepřiměřený sledovanému cíli morální nezávadnosti veřejné osoby. Spáchání jakéhokoli i méně závažného trestného činu v mládí vede k doživotnímu znemožnění výkonu této funkce, což je dle Nejvyššího správního soudu v rozporu s právem na svobodnou volbu povolání a výkon veřejné funkce (čl. 26 odst. 1 a čl. 21 odst. 4 Listiny) a s principem zahlazení odsouzení.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 19. 12. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16 (č. 26/2018 Sb.), návrh zamítl.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud nejprve odmítl argumentaci Nejvyššího správního soudu opírající se o čl. 26 Listiny (právo na svobodnou volbu povolání, právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost). Dospěl k závěru, že funkci myslivecké stráže, která je činností dobrovolnou a neplacenou, nelze považovat za povolání, podnikání, jinou hospodářskou činnost či obecně za práci ve smyslu tohoto článku. Naopak se ztotožnil s tím, že se jedná o jinou veřejnou funkci ve smyslu čl. 21 odst. 4 Listiny, neboť myslivecká stráž disponuje rozsáhlými pravomocemi a podílí se na správě věcí veřejných. Požadavek bezúhonnosti pro výkon takové funkce přitom podle soudu sleduje legitimní cíl – zajistit co nejkvalitnější výkon veřejné moci a posílit důvěru občanů ve veřejnou moc.

  Ústavní soud dále posuzoval, zda je napadená úprava přiměřená. Ačkoliv uznal její přísnost, neshledal ji zjevně nepřiměřenou. Klíčovým argumentem bylo, že na rozdíl od jiných ozbrojených složek (např. policie) u myslivecké stráže téměř chybí jiné kontrolní mechanismy jako psychologické testy, výběrová řízení či stálý dohled nadřízených. Přísná podmínka bezúhonnosti tak podle soudu v podstatě kompenzuje absenci jiných kontrolních mechanismů. Argument, že je bezúhonnost posuzována opakovaně, označil za zcela irelevantní, neboť je logické, že na výkon veřejné funkce jsou kladeny vyšší nároky než na pouhé držení licencí. Jelikož Ústavní soud neshledal napadenou úpravu zjevně nepřiměřenou, ponechal její případnou změnu na úvaze zákonodárce a návrh zamítl.

4.9 *Běh a délka lhůty pro vyměření daně podle přechodných ustanovení daňového řádu (sp. zn. Pl. ÚS 18/14)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 4 Afs 105/2014 dne 3. 9. 2014 návrh na zrušení přechodného ustanovení § 264 odst. 4 věty první a druhé zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Nejvyšší správní soud se domáhá zrušení části (vět první a druhé) přechodného ustanovení § 264 odst. 4 daňového řádu, jehož celé znění je následující:

  „§ 264

  Přechodná ustanovení

  ...

  (4) Běh a délka lhůty pro vyměření, která započala podle dosavadních právních předpisů a neskončila do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona posuzuje podle ustanovení tohoto zákona, která upravují lhůtu pro stanovení daně; okamžik počátku běhu této lhůty určený podle dosavadních právních předpisů zůstává zachován. Účinky právních skutečností, které mají vliv na běh této lhůty a které nastaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se posuzují podle dosavadních právních předpisů. Právní skutečnosti nově zakládající stavění běhu lhůty pro stanovení daně podle tohoto zákona, které započaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, staví běh lhůty až ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.“
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud má za to, že napadené přechodné ustanovení, které stanoví, že běh a délka lhůty pro vyměření daně, jež započala podle dosavadních předpisů, se posuzuje podle nového daňového řádu, představuje výjimečný případ ústavně nepřípustné nepravé retroaktivity. Dle Nejvyššího správního soudu dochází k prodloužení prekluzivní lhůty pro stanovení daně převážně ve prospěch státu, zasahujíc do již běžících vztahů a vnášejíc právní nejistotu pro daňové subjekty bez dostatečného odůvodnění naléhavým veřejným zájmem.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 18/14 (č. 299/2015 Sb.), návrh zamítl podle § 70 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, neboť dospěl k závěru, že napadené ustanovení není v rozporu s čl. 1 odst. 1 Ústavy.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud svůj přezkum založil na rozlišování mezi pravou a nepravou retroaktivitou s odkazem na svoji předchozí judikaturu. Připomněl, že pravá retroaktivita, která mění právní následky již ukončených skutečností, je až na výjimky nepřípustná. Naopak v případě nepravé retroaktivity, kdy nová právní úprava mění do budoucna obsah a trvání již existujících, ale stále probíhajících právních vztahů, je zásadou její přípustnost. I tato přípustnost je však omezena ochranou důvěry v právo a nesmí být překročena hranice únosnosti při poměřování zájmu na právní změně a zklamaného očekávání jednotlivce.

  Ústavní soud konstatoval, že napadené ustanovení nezakládá pravou retroaktivitu, která by oživila již uplynulou lhůtu, ale jde o nepravou retroaktivitu, kde se nové právní předpisy aplikují na právní vztahy vzniklé před jejich účinností. Taková retroaktivita je v zásadě přípustná, pokud nezasahuje nepřiměřeně do právní jistoty nebo důvěry v právo. Ústavní soud neshledal, že by zákonodárcem zvolené řešení vztahu staré a nové právní úpravy představovalo nepřípustný zásah do právní jistoty daňových subjektů. I když zákonodárce mohl ponechat aplikovatelnou předchozí právní úpravu, nelze s jeho rozhodnutím spojovat nepřípustný zásah do právní jistoty, jelikož daňové subjekty mohly důsledky předvídat a jejich zájem na zachování původní úpravy nebyl natolik intenzivní, aby vylučoval aplikaci daňového řádu.

4.10 *Uzavírací klauzule ve volbách do Evropského parlamentů (sp. zn. Pl. ÚS 14/14)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. Vol 16/2014 dne 24. 6. 2014 návrh na zrušení ustanovení § 47 zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje 5% uzavírací klauzuli pro postup do skrutinia, a na zrušení ustanovení § 48 odst. 1 ve slovech „které postoupily do skrutinia," téhož zákona, neboť tato část ustanovení s § 47 citovaného zákona bezprostředně aplikačně souvisí.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Ustanovení § 47 zákona o evropských volbách, kterým byla uzavírací klauzule pro volby do Evropského parlamentu v České republice zavedena, zní takto:

  "§ 47

  Postup do skrutinia

  (1) Na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků u pověřených obecních úřadů podle § 45 zjistí Český statistický úřad celkový počet platných hlasů, které byly odevzdány pro všechny politické strany, politická hnutí a koalice.

  (2) Do skrutinia postupuje každá politická strana, politické hnutí a koalice, která získala alespoň 5 % z celkového počtu odevzdaných platných hlasů."

  Na ně pak navazuje následující ustanovení § 48 odst. 1, kde se uvádí: "*Počet platných hlasů pro každou z politických stran, politických hnutí a koalic,* ***které postoupily do skrutinia****, se postupně dělí čísly 1, 2, 3 a dále vždy číslem o 1 vyšším."* atd.

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud se domníval, že napadená ustanovení omezují volnou, resp. svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti (článek 5 Ústavy, resp. článek 22 Listiny základních práv a svobod), rovnost hlasovacího práva všech voličů (čl. 21 odst. 3 Listiny základních práv a svobod) i právo na přístup občanů k voleným funkcím za rovných podmínek (čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod).

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 14/14 (č. 176/2015 Sb.), návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud návrh zamítl a s argumentací Nejvyššího správního soudu se neztotožnil. Na rozdíl od Nejvyššího správního soudu dospěl k závěru, že Evropský parlament, zejména po přijetí Lisabonské smlouvy, je plnohodnotným parlamentním orgánem s klíčovými legislativními a kreačními pravomocemi. Potřeba vytvářet funkční a stabilní většiny je proto dostatečně závažným důvodem, který ospravedlňuje zásah do absolutní rovnosti volebního práva. Při kolizi ústavních principů soud aplikoval pravidlo tzv. praktické konkordance a konstatoval, že zájem na akceschopnosti Evropského parlamentu a jeho schopnosti vytvářet spolehlivé většiny je legitimním cílem, který může odůvodnit existenci uzavírací klauzule.

  Ústavní soud dále odmítl argument, že integrační efekt klauzule je v rámci celé EU zanedbatelný, a označil takový postoj za úvahu „černého pasažéra". Členské státy podle něj mají společnou odpovědnost za funkčnost unijních institucí. Zkušenosti z předchozích voleb do Evropského parlamentu navíc ukázaly, že 5% hranice (tj. postačoval přirozený práh) nepředstavuje nepřekročitelnou překážku pro menší či nové strany a neomezuje pestrost politické reprezentace. Ústavní soud proto shledal napadenou úpravu za přiměřenou, slučitelnou s principy demokratického státu a nezbytnou pro efektivní reprezentaci vůle občanů v Evropském parlamentu. Návrh proto jako nedůvodný zamítl.

4.11 *Vyloučení rozhodnutí o neuznání osoby za zdravotně znevýhodněnou ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 15/12)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 6 Ads 109/2009dne 11. 5. 2012 návrh na zrušení části ustanovení § 70 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve slovech „zdravotního stavu osob nebo".

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Ustanovení § 70 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, zní (napadená část ustanovení zvýrazněna):

  „§ 70

  Kompetenční výluky

  Ze soudního přezkoumání jsou vyloučeny úkony správního orgánu

  (...)

  d) jejichž vydání závisí výlučně na posouzení ***zdravotního stavu osob nebo*** *technického stavu věcí, pokud sama o sobě neznamenají právní překážku výkonu povolání, zaměstnání nebo podnikatelské, popřípadě jiné hospodářské činnosti, nestanoví-li zvláštní zákon jinak*

  (...).“

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud zpochybnil ústavní konformitu výluky soudního přezkumu rozhodnutí, jejichž vydání závisí výlučně na posouzení zdravotního stavu osob, pokud sama o sobě neznamenají právní překážku výkonu povolání, zaměstnání nebo podnikatelské či jiné hospodářské činnosti. Tvrdil, že negativní rozhodnutí ve věci uznání osoby zdravotně znevýhodněnou, přestože samo o sobě není právní překážkou výkonu povolání, dotýká se základních práv a svobod a jeho vyloučení ze soudního přezkumu je nepřípustné podle čl. 36 odst. 2 Listiny.

- **Výrok ÚS:** zamítnuto, výrok interpretativní

  Ústavní soud nálezem ze dne 15. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 15/12 (č. 82/2013 Sb.), návrh zamítl, současně z důvodu nastolení právní jistoty připojil interpretativní nálezový výrok zaručující ústavně nezpochybnitelné právo na přezkum rozhodnutí, které se dotýká ústavně zaručených základních práv jednotlivce.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud se ztotožnil s právním názorem Nejvyššího správního soudu. Potvrdil, že rozhodnutí o (ne)uznání za osobu zdravotně znevýhodněnou je rozhodnutím, které se dotýká základních práv podle Listiny, konkrétně práv zakotvených v jejím článku 29. Toto rozhodnutí totiž předurčuje, zda se osoba, jakožto nositel ústavně garantovaných práv, fakticky domůže zvýšené ochrany v pracovních vztazích a při přípravě na povolání. Z tohoto důvodu Ústavní soud dospěl k závěru, že vyloučení takového rozhodnutí ze soudního přezkumu je protiústavní.

  Ústavní soud však neshledal napadené ustanovení protiústavním v celé své šíři, a proto namísto jeho zrušení uplatnil zásadu přednosti ústavně konformní interpretace před derogací. Vydal závazný výklad, podle kterého se zákonná výluka ze soudního přezkumu nevztahuje na úkony, které se dotýkají základních práv zaručených Listinou. Tímto postupem soud napravil protiústavní stav, aniž by otevřel možnost přezkumu celé řady jiných rozhodnutí o zdravotním stavu, která se základních práv nedotýkají. Návrh na zrušení zákona proto zamítl, ale doplnil jej o interpretativní nálezový výrok, který správním soudům ukládá povinnost soudní přezkum v těchto případech poskytnout.

4.12 *Právní úprava soudního přezkumu opatření obecné povahy (sp. zn. Pl. ÚS 34/10)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 1 Ao 1/2010 dne 17. 6. 2010 návrh na vyslovení na vyslovení protiústavnosti části třetí hlavy II. dílu 7 soudního řádu správního (§ 101a až § 101d), ve znění účinném do 31. 12. 2011 (tj. před novelizací provedenou zákonem č. 303/2011 Sb.). Jedná se o dřívější úpravu řízení o návrhu na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Celý díl 7 hlavy II části III zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, tj. § 101a až 101d s. ř. s., ve znění účinném do 31. 12. 2011.

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud požaduje zrušení celého dílu 7 hlavy II části III s. ř. s., neboť shledává v celkové úpravě řízení o zrušení opatření obecné povahy zásadní nedostatky. Ty spočívají v protiústavní absenci lhůty pro podání návrhu na přezkum, nepřiměřeně krátké 30denní lhůtě k rozhodnutí, nepřiměřené koncentraci řízení u Nejvyššího správního soudu a vyloučení účasti dalších osob v řízení. Tyto nedostatky údajně porušují princip právní jistoty (čl. 1 odst. 1 Ústavy), právo na samosprávu (čl. 100 odst. 1 Ústavy) a právo na soudní ochranu (čl. 37 odst. 3 Listiny).

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

- Ústavní soud nálezem ze dne 24. 7. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 34/10 (č. 284/2012 Sb.), návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud konstatoval, že ačkoli v obecné rovině částečně sdílí argumentaci Nejvyššího správního soudu, v nové právní situaci po novelizaci soudního řádu správního zákonem č. 303/2011 Sb. tato argumentace nepostačuje. Potvrdil, že lhůta prima facie bez dalšího nevykazuje a ani nemůže vykazovat znaky protiústavnosti, a její ústavnost je vždy posuzována s ohledem na konkrétní okolnosti. V dané věci shledal, že právní situace ohledně povahy územních plánů byla po dlouhou dobu nejasná a vyvíjela se v čase, zejména v důsledku měnící se judikatury. Zákonodárce tím, že dočasně nestanovil lhůtu, nejednal svévolně, ale naopak v této specifické situaci ústavně akceptovatelným způsobem upřednostnil princip legality a právo na přístup k soudu před principem právní jistoty. Jelikož byl tento stav již ukončen novelou zákona, která lhůtu zavedla, neshledal Ústavní soud důvod k vyslovení protiústavnosti aplikované právní úpravy.

4.13 *Přechodná ustanovení novely exekučního řádu o kárném řízení I (sp. zn. Pl. ÚS 38/09)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 11 Kse 3/2009 dne 18. 12. 2009 návrh na zrušení přechodných ustanovení k části první, čl. II., bodů 3 až 7 zákona č. 183/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Nejvyšší správní soud dnem účinnosti napadených ustanovení převzal rozhodování v kárných věcech soudních exekutorů, což podle něj bylo porušením řádného legislativního procesu. Konkrétně namítá, že Poslanecká sněmovna nebyla oprávněna schválit předložený návrh zákona již v prvním čtení, protože pro to nebyly splněny zákonné podmínky.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud považoval postup, podle kterého má prošetřovat již rozpracované kárné návrhy od samého počátku, v rozporu s efektivitou řízení i právem na spravedlivý proces. Upozorňoval také na možné zneužití zkrácené legislativní procedury v Poslanecké sněmovně, protože příslušný zákon přijala hned v prvním čtení a na údajnou nepřípustnou zpětnou platnost tohoto zákona.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 3. 8. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 38/09 (č. 269/2011 Sb.), návrh zamítl.

  Odůvodnění: Ústavní soud neshledal návrh důvodný. K otázce ústavnosti legislativního procesu konstatoval, že schválení návrhu zákona Poslaneckou sněmovnou již v prvním čtení bylo projevem jejího autonomního rozhodování, učiněného v souladu s relevantní právní úpravou a za všeobecné shody. Proto s odkazem na princip „minimalizace zásahu" uzavřel, že rozhodnutí Poslanecké sněmovny bylo přijato ústavně konformním způsobem.

  Dále Ústavní soud posuzoval namítanou retroaktivitu napadených přechodných ustanovení. S odkazem na svou ustálenou judikaturu rozlišil mezi nepřípustnou pravou retroaktivitou a přípustnou nepravou retroaktivitou. V daném případě shledal, že napadená ustanovení představují pouze nepravou retroaktivitu v procesním právu, která je přípustná. Argumentoval, že v procesním právu platí zásada okamžité účinnosti nové úpravy. Ústavní soud aplikoval test proporcionality (vhodnosti, potřebnosti a přiměřenosti) a shledal, že cílem předání kompetence kárného řízení soudních exekutorů na Nejvyšší správní soud bylo odstranění nefunkční úpravy a řešení excesů v činnosti exekutorů. Tento cíl je legitimní a zvolené prostředky jsou vhodné, potřebné a přiměřené, neboť zajišťují důsledné a spravedlivé kárné řízení před vysoce kvalifikovaným senátem, aniž by docházelo k újmě na základních právech exekutorů, kteří budou mít k dispozici celý nový proces v rovném postavení.

4.14 *Udělování tzv. kompenzačních licencí k digitálnímu televiznímu vysílání I (sp. zn. Pl. ÚS 8/09)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 1 As 101/2008 dne 23. 4. 2009 návrh na zrušení některých ustanovení čl. IV bodů 3, 5 a vět druhé a poslední bodu 6 č. 304/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s dokončením přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Přechodná ustanovení čl. IV bodů 3, 5 a vět druhé a poslední bodu 6 zákona č. 304/2007 Sb. zní:
- *„3. Licenční řízení k provozování zemského digitálního televizního vysílání šířeného prostřednictvím vysílačů zahájená a pravomocně nedokončená do dne nabytí účinnosti tohoto zákona Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen "Rada") zastaví.*

  5. Kompenzační licenci udělí Rada na žádost rovněž osobě,

  a) které byla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona udělena licence k celoplošnému zemskému digitálnímu televiznímu vysílání rozhodnutím Rady, proti němuž byla podána žaloba, a

  b) která splňuje podmínky stanovené v § 13 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb.

  6. ... Účastníkem řízení o udělení kompenzační licence je pouze žadatel. ... Rozhodnutí Rady o udělení kompenzační licence podle bodu 5 obsahuje licenční podmínky pro vysílání shodné s podmínkami stanovenými v rozhodnutí o udělení licence k celoplošnému zemskému digitálnímu televiznímu vysílání, proti němuž byla podána žaloba; program se umístí ve stejné síti elektronických komunikací, pokud se držitel kompenzační licence nedohodne s podnikateli zajišťujícími síť elektronických komunikací jinak."

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud shledal, že zákonodárce porušil princip dělby moci tím, že svým zákonem zasáhl do pravomocí soudní moci. Zákon byl přijat poté, co soud zrušil rozhodnutí Rady pro rozhlasové a televizní vysílání a nařídil nové řízení. Místo aby Rada rozhodnutí soudu provedla, musela podle nového zákona zastavit všechna nedokončená licenční řízení k digitálnímu vysílání. Nejvyšší správní soud kritizoval tento zásah, protože podle něj zmařil soudní přezkum a umožnil obcházení rozhodnutí soudu.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 8/09 (č. 444/2012 Sb.), návrh zamítl.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud neshledal návrh důvodným, ačkoli připustil, že v ideálním, striktně kategorickém posuzování by argumentace Nejvyššího správního soudu měla do jisté míry pravdu. Ústavní soud uznal, že ačkoliv

došlo k nestandardní změně pravidel v průběhu hry, nelze přehlédnout specifickou situaci, kdy se zákonodárce ocitl v časové tísni a byl nucen urychleně přijmout nová řešení s ohledem na evropské závazky a kolaps výběrového řízení na licence pro digitální vysílání. Ačkoliv Ústavní soud nesdílí přesvědčení o televizní tmě a tichu, uznal existenci nebezpečí velmi nepříjemných a komplikovaně řešitelných důsledků. Proto připustil, že v dané věci existoval silný veřejný zájem na řádném zahájení digitálního televizního vysílání, který v konfliktu se zájmy neúspěšných žadatelů o licenci převážil.

Ústavní soud dále zohlednil zájmy omezeného počtu žadatelů o licenci proti zájmům většiny obyvatel na televizním vysílání a legitimní očekávání úspěšných žadatelů. Konstatoval, že neúspěšní žadatelé o licenci v zásadě o možnost soudního řešení věci nepřišli, byť se nemohli domoci zrušení již udělené licence, jelikož právní úprava byla konzumována. Z uvedených důvodů neshledal postup zákonodárce svévolným, ale legitimním a přiměřeným k odvrácení negativních sociálně-ekonomických dopadů. Ústavní soud nicméně připustil, že věc je velmi hraniční a za jiných okolností by podobné řešení mohlo hranici ústavnosti překročit, a proto nepoměřoval právní úpravu striktním třístupňovým testem proporcionality.

4.15 *Propadnutí dopravního prostředku přepravujícího zboží v rozporu se zákonem o spotřebních daních (sp. zn. Pl. 31/08)*

Nejvyšší správní soud ke sp. zn. 9 Afs 183/2007 podal dne 22. 10. 2008 návrh na zrušení § 42 odst. 11 písm. b) zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů v části vyjádřené slovy „nebo dopravní prostředek“

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení § 42 odst. 11 písm. b) zní: *„Celní ředitelství nebo celní úřad jsou oprávněny uložit propadnutí vybraných výrobků, u kterých se prokáže, že s nimi bylo nakládáno způsoby uvedenými v odstavcích 1 a 2, nebo dopravního prostředku, který takové výrobky dopravoval, jestliže*

  a) tyto vybrané výrobky nebo dopravní prostředek vlastní kontrolovaná osoba, nebo

  b) osoba, která tyto vybrané výrobky ***nebo dopravní prostředek*** *vlastní, je celnímu ředitelství známa.“*

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušit ustanovení, které umožňuje celním úřadům uložit propadnutí dopravního prostředku, kterým je transportováno zboží přepravované v rozporu se zákonem o spotřební dani, i v případě, kdy prostředek nepatří kontrolované osobě a majitel prostředku je celním úřadům znám. Tato právní úprava by podle Nejvyššího správního soudu mohla vést až ke zcela absurdním situacím, kdy by nemohlo být vysloveno propadnutí dopravního prostředku, který pachatel použil při spáchání trestného činu, avšak nebyl v jeho vlastnictví, naopak je možno vyslovit propadnutí vozidla, které jeho majitel v rámci své obchodní činnosti pronajal a nájemce je využil pro transport zboží v rozporu se zákonem o spotřebních daních.

- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 31/08 (č. 38/2013 Sb.), návrh zamítl.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud dospěl k závěru, že napadené ustanovení lze vyložit ústavně konformním způsobem, a proto není nutné jej rušit. Zdůraznil, že zákon celním orgánům pouze dává oprávnění (nikoli povinnost) uložit propadnutí dopravního prostředku, což znamená, že musí postupovat v rámci správního uvážení. Toto uvážení však nesmí být svévolné a musí respektovat ústavní principy.

  Sankční povaha institutu propadnutí věci vyžaduje, aby byl aplikován v souladu se zásadou odpovědnosti za zavinění. Ústavně konformní výklad proto velí, že propadnutí dopravního prostředku ve vlastnictví třetí osoby nelze uložit bez toho, aniž by bylo zjištěno její zavinění směřující ke spáchání daňového deliktu. Správní orgány a následně soudy jsou povinny v rámci svého rozhodování otázku zavinění vlastníka zkoumat. Jelikož takový výklad je možný, napadené ustanovení není protiústavní. Tímto ústavně konformním výkladem napadeného ustanovení lze dle Ústavního soudu dosáhnout stejného cíle, jakého by Nejvyšší správní soud chtěl dosáhnout cestou zrušení napadeného ustanovení či prohlášením jeho protiústavnosti, tj. zabránit tomu, aby případně nedošlo k vyslovení propadnutí dopravního prostředku ve vlastnictví třetí osoby, která by se na spáchání deliktu nikterak nepodílela.

4.16 *Zajišťování cizinců za účelem správního vyhoštění (sp. zn. Pl. 10/08)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 2 As 22/2006 dne 21. 12. 2007 návrh na vyslovení protiústavnosti ustanovení § 124 odst. 1 č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** „*Policie je oprávněna zajistit cizince, jemuž bylo doručeno sdělení o zahájení řízení o správním vyhoštění, je-li nebezpečí, že by mohl ohrozit bezpečnost státu, závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo mařit anebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění, zejména je-li zjištěno, že cizinec se v minulosti dopustil jednání uvedeného v § 119 odst. 1 písm. a) nebo písm. b) bodu 6 anebo 7, je evidován v evidenci nežádoucích osob (§ 154), nebo je nežádoucí osobou zařazenou do informačního systému smluvních států.*“

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení ustanovení umožňujícího policii zajistit cizince za účelem správního vyhoštění, protože napadenou úpravu shledal v rozporu s ústavními principy rovnosti a proporcionality. Porušení rovnosti spatřoval v tom, že právní úprava poskytuje cizincům nepoměrně méně výhodný model ochrany ve srovnání s jinými případy omezení osobní svobody, jako je vazba, kde o omezení svobody rozhoduje soud a soudní přezkum je automatický a periodický. Dále argumentoval, že úprava selhává v testu proporcionality, neboť existují alternativní způsoby dosažení cíle, které by díky vyšším zárukám (např. automatický soudní dohled) představovaly méně intenzivní zásah do základního práva. Zdůraznil, že stávající systém poskytuje cizincům pouze iluzorní ochranu, jelikož kvůli jazykovým a jiným bariérám svého práva na soudní přezkum téměř nevyužívají, což činí celé opatření nepřiměřeným a protiústavním.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 12. 5. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 10/08 (č. 229/2009 Sb.), návrh zamítl.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud návrh zamítl. Argumentaci Nejvyššího správního soudu, která srovnávala zajištění cizince s vazbou v trestním řízení, označil za zavádějící a nepřípadnou. Zdůraznil, že ústavní princip rovnosti se vztahuje na osoby ve srovnatelných situacích, nikoli na porovnávání různých právních institutů. Ústavní soud konstatoval, že Listina i Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod záměrně poskytují odlišnou úroveň ochrany pro různé situace omezení osobní svobody, přičemž čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy zajištění osoby, proti níž probíhá řízení o vyhoštění, výslovně připouští.

  Ústavní soud dále odmítl tvrzení o nedostatku efektivní soudní ochrany a poukázal na existenci dvou samostatných prostředků – správní žaloby a opakovaného návrhu na propuštění, kterými se cizinec může bránit. Napadená úprava podle Ústavního soudu obstála i v testu proporcionality, neboť Nejvyšším správním soudem předložené alternativy nebyly méně omezujícími opatřeními, ale pouze jiným procesním postupem. Zásadní význam Ústavní soud přisoudil skutečnosti, že je zcela v dispozici samotného cizince, zda se chce vyhnout svému zajištění tím, že z území České republiky dobrovolně vycestuje. Argumentace Nejvyššího správního soudu se tak podle Ústavního soudu pohybovala spíše v rovině vhodnosti legislativního řešení, kterou Ústavnímu soudu nepřísluší posuzovat.

4.17 *Rovnost důchodců s trvalým pobytem na území ČR (sp. zn. Pl. ÚS 4/07)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 3 Ads 22/2005 dne 28. 12. 2006 návrh na zrušení části ustanovení bodu 2 Čl. XXIX, části dvacáté deváté, zákona č. 237/2004 Sb., ve slovech „z českého důchodového pojištění".

Podnětem k návrhu NSS byla soudní žaloba fyzické osoby pobírající starobní důchod ze Slovenska, které Česká správa sociálního zabezpečení odmítla přiznat jednorázový příspěvek důchodci ve výši 1000 Kč na kompenzaci za zvýšené DPH, přestože tato osoba měla trvalý pobyt na území ČR.

- **Dikce napadeného právního předpisu**: V rámci zákona č. 237/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o dani z přidané hodnoty a přijímají některá další opatření a mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění zákona č. 479/2003 Sb., a zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, byla v části dvacáté deváté čl. XXIX přijata úprava nazvaná „jednorázový příspěvek důchodci", jejímž účelem bylo poskytnout ze strany státu poživatelům důchodů jednorázovou výpomoc v souvislosti se změnami ve výši daně z přidané hodnoty. Podle přijaté právní úpravy nárok na příspěvek důchodci (ve výši 1 000 Kč) má fyzická osoba, která má nárok na výplatu důchodu (části důchodu) z českého důchodového pojištění alespoň za část června 2004.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud podal výše uvedený návrh v návaznosti na situaci, kdy na tento na jednorázový příspěvek uplatňovala osoba, která nepobírala důchod z českého důchodového pojištění, ale ze slovenského důchodového pojištění. Nejvyšší správní soud ve svém návrhu poukázal na neodůvodněnou nerovnost mezi důchodci žijícími na území České republiky, neboť z hlediska důvodu pro poskytnutí jednorázového příspěvku důchodci státem by měly být adresáty této jednorázové státní dávky především všechny osoby žijící na území státu, který změny ve výši DPH zákonem přijal.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud nálezem ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 4/07 (č.10/2010 Sb.), návrh zamítl.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud návrh zamítl a napadenou úpravu neshledal protiústavní. Svůj závěr opřel o klíčový argument, že se nejednalo o obecnou sociální dávku, ale o specifickou, jednorázovou quasi valorizaci českých důchodů. Příspěvek byl navržen s ohledem na výši a specifika českého důchodového systému, a proto rozlišující kritérium (zdroj důchodu) nebylo projevem libovůle, nýbrž sledovalo legitimní cíl a bylo založeno na objektivních a rozumných důvodech. Poživatelé českých a cizích důchodů se tak nenacházeli ve srovnatelné situaci a o diskriminaci se nejednalo. Ústavní soud rovněž dodal, že jednorázová částka 1 000 Kč nedosahuje takové intenzity, aby mohla založit protiústavní nerovnost.

4.18 *Diskriminace mužů v důchodovém pojištění – rozdílný důchodový věk mužů a žen v závislosti na počtu vychovaných dětí I (sp. zn. Pl. ÚS 53/04)*

Nejvyšší správní soud podal pod sp. zn. 2 Ads 2/2004 dne 20. 10. 2004 návrh na zrušení ustanovení § 32 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, který pro muže stanoví pevný důchodový věk, zatímco pro ženy odlišně v závislosti na počtu vychovaných dětí.

- **Dikce napadeného právního předpisu**: Toto ustanovení obsahovalo pravidla, podle nichž se důchodový věk mužů a žen postupně sbližuje a po 31. 12. 2012 by měl shodně u mužů a bezdětných žen činit 63 let, ponechal však u žen rozdíl při stanovení důchodového věku podle počtu vychovaných dětí, aniž takovouto úpravu zakotvil pro muže, v čemž Nejvyšší správní soud spatřoval jeho protiústavnost.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení § 32 zákona o důchodovém pojištění, neboť jej považoval za projev protiústavní diskriminace, jelikož stanovením nižšího důchodového věku pouze pro ženy v závislosti na počtu vychovaných dětí porušuje princip rovnosti v právech. Navrhl zrušení napadeného ustanovení pro rozpor s čl. 1, čl. 3 odst. 1 a čl. 30 odst. 1 Listiny, poukázal rovněž na ustanovení čl. 29 a čl. 32 odst. 4 Listiny ve vztahu k péči o děti jako součásti práv obou rodičů.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto

  Ústavní soud rozhodl nálezem ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 53/04 (č. 341/2007 Sb.), návrh zamítl. Ustanovení § 32 zákona o důchodovém pojištění není v rozporu s ústavním pořádkem a zůstává v platnosti.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud vycházel ze svých předchozích nálezů, zopakoval, že rovnost je kategorií relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů, a proto ne každé nerovné zacházení lze kvalifikovat jako protiprávní diskriminaci. Aby k porušení došlo, muselo by se s různými subjekty ve srovnatelné situaci zacházet rozdílně, aniž by pro to existovaly objektivní a rozumné důvody. Ústavní soud však shledal, že napadené ustanovení vychází z existence legitimního cíle, opřeného o důvody historické a sociologické, které kompenzují odlišnou životní situaci matek. Přičemž česká právní úprava není v Evropské unii výjimkou. Tento zvýhodňující přístup zákonodárce tak není projevem libovůle, nýbrž je založen na objektivních a rozumných důvodech, a mezi tímto cílem a použitými prostředky existuje vztah přiměřenosti.

  Ústavní soud dále uvedl, že je toliko negativním zákonodárcem, a jeho případný zásah by tak pouze porušil princip ochrany důvěry občanů v právo, případně by zasáhl do jejich právní jistoty, respektive legitimního očekávání. Došlo-li by ke zrušení napadeného ustanovení, bylo by odebráno jisté zvýhodnění ženám-matkám, aniž by v rámci „zrovnoprávnění" nabyli muži-otcové stejné výhody. Takový krok by vybočil z principu minimalizace zásahu, neboť řešení nerovného postavení nelze nalézt bez komplexní a moudře načasované úpravy systému celého důchodového pojištění, která je úkolem zákonodárce v rámci celkové reformy.

5 Zamítnuto + odmítnuto (od nejnovějších)

5.1 *Vyloučení o rozhodnutí o neudělení víza ze soudního přezkumu (sp. zn. Pl. ÚS 23/11)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 1 As 85/2010 dne 20. 4. 2011 návrh na na zrušení § 171 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění účinném od 1. 1. 2011 (tj. po novelizaci provedené zákonem č. 427/2010 Sb.), resp. na vyslovení protiústavnosti téhož ustanovení ve znění účinném do 31. 12. 2010.

Dikce napadeného právního předpisu: Napadené ustanovení § 171 písm. a) zní:

„§ 171 (1) Z přezkoumání soudem jsou vyloučena

a) rozhodnutí o neudělení víza,…

(...).*“*

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud ve svém návrhu uvedl, že ačkoliv na udělení víza není právní nárok, v případě cizince, který již na území pobývá, představuje nucené vycestování výrazný a obtížně napravitelný zásah do soukromého, resp. rodinného života. Zdůraznil, že bez soudní kontroly není zřejmé, jak vynutit zákaz diskriminace a svévole rozhodování ze strany správních orgánů. Upozornil také na značnou koncentraci moci u jediného orgánu exekutivy a na skutečnost, že případný následný soudní přezkum v řízení o správním vyhoštění již nezkoumá důvody původního neudělení víza.
- **Výrok ÚS:** odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele dle § 43 odst. 2 písm. b) a § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu, v části zamítnuto

  Ústavní soud usnesením ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 23/11 (č. 234/2012 Sb.), návrh na zrušení § 171 písm. a) zákon o pobytu cizinců na území České republiky ve znění účinném od 1. 1. 2011 odmítl a návrh na vyslovení protiústavnosti téhož ustanovení ve znění účinném do 31. 12. 2010 zamítl.

  Odůvodnění: V části odmítnutého návrhu: Nejvyšší správní soud navrhl zrušení aktuálně platného znění zákona, avšak v řízení, které sám vedl, měl aplikovat jeho předchozí, starší znění. Podle Ústavy může soud navrhnout zrušení pouze takového zákona, který má v dané věci nevyhnutelně aplikovat. Jelikož Nejvyšší správní soud neměl aplikovat platné znění, byl k podání této části návrhu zjevně neoprávněným. Odmítnutí se týkalo výhradně návrhu na zrušení aktuálně platného znění § 171 písm. a) zákona o pobytu cizinců (ve znění zákona č. 427/2010 Sb.). Druhou částí návrhu, která se týkala posouzení protiústavnosti předchozího znění téhož ustanovení (aplikovatelného v dané věci), se Ústavní soud následně věcně zabýval, protože u ní byly podmínky pro projednání splněny.

  Ústavní soud setrval na své dlouhodobé judikatuře, na kterou odkázal. Připomněl, že jeho veškerá dosavadní rozhodnutí stojí na tezi, že neexistuje subjektivní ústavně zaručené právo cizinců na pobyt na území České republiky. Toto právo Listina zaručuje pouze občanům. Jelikož dle čl. 36 odst. 2 Listiny nesmí být z pravomoci soudu vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se pouze základních práv a svobod, je zákonodárce oprávněn soudní přezkum rozhodnutí o neudělení víza vyloučit, neboť se takové rozhodnutí ústavně zaručeného práva netýká.

  Ústavní soud dále provedl zásadní rozlišení mezi rozhodnutím o neudělení víza a rozhodnutím o správním vyhoštění. Zatímco přímým důsledkem neudělení víza není nucený odchod ze země, je to právě až rozhodnutí o správním vyhoštění, které může reálně zasáhnout do základních práv cizince (např. práva na rodinný život). Ústavní soud zdůraznil, že po jeho předchozím nálezu sp. zn. Pl. ÚS 26/07 podléhají rozhodnutí o správním vyhoštění plnému soudnímu přezkumu. Ačkoliv tedy nejsou přezkoumatelné všechny dílčí kroky státní moci, ten klíčový – tedy finální akt nuceného opuštění území – ano. Tím je dle soudu ochrana základních práv cizinců dostatečně zajištěna.

5.2 *Nepřípustnost odvolání proti rozhodnutí v kárném řízení (sp. zn. Pl. ÚS 33/09)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 11 Kss 4/2009 dne 27. 10. 2009 návrh na zrušení zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění účinném od 1. 10. 2008 (tj. po novelizaci provedené zákonem č. 314/2008 Sb.)

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadené ustanovení zní: „*Odvolání proti rozhodnutí v kárném řízení není přípustné*“.
- **Návrh NSS:** Kárný senát Nejvyššího správního soudu spatřoval možný rozpor stávající právní úpravy s ústavním pořádkem v tom, že kárné řízení bylo podle této úpravy vedeno pouze v jednom stupni bez možnosti odvolání a přezkumu.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto, odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele
- Ústavní soud nálezem ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 33/09 (č. 332/2010 Sb.), návrh na zrušení § 21 zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudní exekutorů zamítl; ve zbytku návrh odmítl.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud dospěl k závěru, že rozhodnutí zákonodárce o vyloučení možnosti odvolání v kárném řízení se soudci není svévolné či nelogické a nepopírá principy, na nichž je český právní řád vystavěn, a proto je jednoinstančnost řízení ústavně konformní. Kárné řízení se soudci obecných soudů je řízením velmi specifickým, jež nelze srovnávat s klasickými soudními řízeními.

Ústavní soud konstatoval, že kárný senát Nejvyššího správního soudu je „soudem“ ve smyslu článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a článku 81 Ústavy, neboť naplňuje formální i materiální znaky soudu. Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že jeho členy nejsou pouze soudci tohoto soudu, nýbrž i soudci jiných soudů a zástupci dalších právnických profesí, neboť možnost účasti dalších občanů na rozhodování soudů plyne z článku 94 odst. 2 Ústavy. Vzhledem k tomu, že řízení probíhá před vrcholnou soudní instancí, je zaručena dostatečná úroveň přezkumu.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud navrhoval protiústavnost celého zákona, ve zbývající části Ústavní soud návrh odmítl, jelikož byl podaný osobou zjevně k tomu neoprávněnou. Nekonkrétní poukaz na protiústavnost celého zákona, v jehož rámci není rozlišováno mezi jednotlivými ustanoveními napadeného zákona a jejich povahou, k založení aktivní legitimace v řízení o konkrétní kontrole norem podle ustanovení § 64 odst. 3 zákona o Ústavním soudu nepostačuje. Opačný výklad by vedl k absurdním důsledkům (Ústavní soud by se musel zabývat i zcela obecnými a neodůvodněnými návrhy na zrušení zákona či dokonce více zákonů).

5.3 *Daň z převodu nemovitostí (sp. zn. Pl. 29/08)*

Nejvyšší správní soud ke sp. zn. 2 Afs 178/2006 podal dne 9. 10. 2008 návrh na vyslovení protiústavnosti § 8, § 9, § 10 a § 15 zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (tj. před novelizací provedenou zákonem č. 420/2003 Sb.).

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Tato ustanovení upravovala subjekt, předmět, základ a sazbu daně z převodu nemovitostí.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud ve svém návrh uvedl, že samotnou daň z převodu nemovitostí v její podstatě považuje za protiústavní. Ve skutečnosti totiž tato daň není ničím jiným než zdaněním změny v osobě vlastníka, nejedná se tedy o zdanění přírůstku hodnoty. Tvrdí, že se jedná o zdanění pouhé změny formy vlastnictví, nikoli přírůstku hodnoty, a dosahuje až dvojího či trojího zdanění (daň z příjmů, daň z nemovitostí, daň z převodu nemovitostí), což je asociální, demotivující, nerovné a negativně zasahuje do rodinného života a trhu práce.
- **Výrok ÚS:** zamítnuto, odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele dle § 43 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 43 odst. 2 písm. b) zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud nálezem ze dne 21. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 29/08 (č. 181/2009 Sb.), návrh na vyslovení protiústavnosti § 8 odst. 1 písm. a), § 9 odst. 1 písm. a), § 10 písm. a) věty první a § 15 zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí ve znění účinném do 31. 12. 2013 zamítl; ve zbytku návrh odmítl.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud konstatoval, že daň z převodu nemovitostí, jakožto tradiční transferová daň s doplňující funkcí v daňové soustavě, nezasahuje do vlastnických práv tak, aby se majetkové poměry dotčeného subjektu zásadně změnily tak, že by došlo ke zmaření samé podstaty majetku, a neshledal, že by hranice veřejnoprávního povinného peněžitého plnění jednotlivcem vůči státu nabyla škrtícího rdousícího působení. Ústavní soud se ztotožnil s hodnocením, že daň není nepřiměřeně vysoká a nepříčí se ustanovení čl. 4 odst. 4 Listiny. Dále vyvrátil tvrzení Nejvyššího správního soudu o diskriminaci, když konstatoval podstatné rozdíly mezi movitým a nemovitým majetkem, stejně jako mezi vlastnickým právem k bytu a právy a povinnostmi člena družstva, které činí odlišné zdaňování legitimním a v souladu s principem neakcesorické rovnosti.

  Ústavní soud rovněž odmítl vstupovat do posuzování daní z hlediska alokačních, distribučních a stabilizačních funkcí, neboť tato kritéria náleží do kompetence demokraticky zvoleného zákonodárce, a nehodlá autoritativně rozhodovat o vhodnosti daňové politiky ve vztahu k jiným politikám, jako je bytová politika, protože by se ocitl na tenkém ledu ne vždy průkazných ekonomických analýz. Neshledal protiústavnost v zřetězení daňových povinností ani v souběhu daně z převodu nemovitostí s poplatkem za zápis do katastru, neboť jednotlivé platby sledují odlišné účely, mají odlišnou časovou dimenzi a daňové zřetězení je tlumeno rozsáhlou řadou osvobození.

5.4 *Započtení daňového přeplatku úpadce na úhradu jeho daňových nedoplatků (sp. zn. Pl. ÚS 12/06)*

Nejvyšší správní soud podal pod sp. zn. 5 Afs 85/2004 dne 14. 2. 2006 návrh na zrušení § 64 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, a na vyslovení protiústavnosti § 37a odst. 1 věty první zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, a § 105 odst. 1 věty třetí zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

- **Dikce napadeného právního předpisu**: Ustanovení § 64 odst. 2 ZSDP *„Přeplatek se použije na úhradu případného nedoplatku u jiné daně nebo, není-li takového nedoplatku, jako záloha na dosud nesplatnou daňovou povinnost na dani, u které přeplatek vznikl. Daňový přeplatek se použije i na úhradu daňového nedoplatku téhož daňového dlužníka u jiného správce daně, u něhož je nedoplatek evidován, požádá-li o to tento správce daně tak, aby tento požadavek došel správci daně, u něhož je evidován daňový přeplatek, ještě před jeho vrácením, nejpozději však do dne lhůty nároku na jeho vrácení. K požadavku se připojí vykonatelný výkaz nedoplatků, které mají být přeplatkem uhrazeny; pokud bude požadavek uplatněn prostřednictvím propojených automatizovaných daňových informačních systémů, stačí předložit vykonatelný výkaz nedoplatků dodatečně do deseti dnů od uplatnění požadavku na úhradu nedoplatků. Požadavku nelze vyhovět, neexistuje-li v době jeho uplatnění vratitelný přeplatek. Úhrada daňových nedoplatků*

evidovaných u správce daně, u něhož je evidován i daňový přeplatek, má přednost. O převedení přeplatku na úhradu nedoplatku u jiné daně se daňový dlužník vyrozumí. Za den úhrady tohoto nedoplatku se považuje den, který následuje po dni vzniku přeplatku."

Ustanovení § 37a zákona č. 588/1992 Sb. odstavec 1 věta první:

„Pokud vznikne v důsledku vyměření nadměrného odpočtu vratitelný přeplatek, vrátí se plátci bez žádosti do 30 dnů od vyměření nadměrného odpočtu, a to i v případě prohlášení konkursu."

Ustanovení § 105 zákona č. 235/2004 Sb.odstavec 1 věta třetí

„Prohlášením konkursu se daňové řízení nepřerušuje a po prohlášení konkursu se plátci vrátí vyměřený nadměrný odpočet, pokud nemá daňové nedoplatky vzniklé před prohlášením i po prohlášení konkursu."

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení daňových ustanovení, která správci daně umožňují použít nadměrný odpočet DPH na úhradu jiných daňových nedoplatků, a to i v případě, že je daňový subjekt v konkursu. Nejvyšší správní soud, který si byl vědom předchozí judikatury Ústavního soudu, která takový postup zakazovala na základě přednosti zákona o konkursu (*lex specialis*), argumentoval, že tento ústavně konformní výklad vede k nové protiústavnosti. Podle něj by tak vznikla nepřípustná nerovnost, kdy by se s daňovými subjekty v konkursu zacházelo zvýhodněným způsobem oproti ostatním daňovým subjektům, u nichž by se zápočty prováděly dál, čímž by byla porušena zásada rovnosti v daňovém řízení.
- **Výrok ÚS:** z části zamítnuto, z části odmítnuto dle § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud nálezem ze dne 2. 7. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 12/06 (č. 342/2008 Sb.) návrh na vyslovení neústavnosti ustanovení § 37a odst. 1 zákona č. 588/1992 Sb. a na zrušení ustanovení § 64 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, zamítl dle ustanovení § 70 odst. 2 zákona o Ústavním soudu. Ve zbytku byl návrh odmítnut dle ustanovení § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud tento návrh zamítl a plně setrval na své dosavadní judikatuře – tj. na závěrech přijatých v nálezu sp. zn. III. ÚS 648/04, kde otázka nepřípustnosti započtení již byla vyřešena. Zopakoval, že zákaz započtení v zákoně o konkursu a vyrovnání je speciální úpravou, která má přednost před obecnými daňovými předpisy. Tento výklad je nezbytný pro ochranu vlastnického práva a principu rovnosti všech věřitelů, neboť z Ústavy nelze dovodit žádné privilegované postavení státu, které by mu umožnilo uspokojit své pohledávky na úkor ostatních. Námitku nerovnosti daňových subjektů soud odmítl s tím, že subjekty v konkursu a subjekty mimo něj se nenacházejí ve srovnatelné situaci. Správce daně má pak rovné postavení s ostatními účastníky řízení, je podřízen stejným pravidlům týkajícím se nepřípustnosti kompenzace pohledávek a nemůže využívat žádné ze svých specifických oprávnění, sloužících k výkonu jeho působnosti, která by jej vůči jiným účastníkům zvýhodňovala. Konkurs představuje specifický právní režim, jehož cílem je spravedlivé a poměrné uspokojení všech věřitelů, a odlišný postup vůči úpadci je proto logický a opodstatněný, nikoli diskriminační.

  Ústavní soud odmítl návrh Nejvyšší správní soudu na zrušení § 105 zákona č. 235/2004 Sb., protože toto ustanovení sám v daném řízení Podle Ústavy čl. 95 odst. 2) může soud navrhnout zrušení pouze takového zákona, jehož má být při řešení věci použito. Jelikož tato podmínka nebyla splněna, Nejvyšší správní soud nebyl k podání této části návrhu oprávněn.

6 Odmítnuté návrhy (od nejnovějších)

6.1 *Udělování tzv. kompenzačních licencí k digitálnímu televiznímu vysílání II (sp. zn. Pl. ÚS 22/12)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 1 As 45/2009 dne 21. 8. 2012 návrh na zrušení ustanovení čl. IV bodu 3 zákona č. 304/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s dokončením přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání.

- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že čl. IV bod 3 zákona č. 304/2007 Sb. je v rozporu s ústavním pořádkem, konkrétně s čl. 1, čl. 2 odst. 1 a 3, čl. 81 a čl. 90 Ústavy České republiky.
- **Výrok ÚS:** odmítnuto dle § 35 odst. 2 zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud usnesením ze dne 9. 10. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 22/12, návrh odmítl pro nepřípustnost, neboť mu v jeho projednání bránila překážka věci zahájené (§ 35 odst. 2 zákona o Ústavním soudu). Obsahově velmi podobný návrh na zrušení téhož ustanovení totiž stejný senát Nejvyššího správního soudu podal již dříve (řízení vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 38/08).

6.2 *Pravomoc veřejného ochránce práv k podání návrhu na zahájení kárného řízení proti předsedům a místopředsedům soudů (sp. zn. Pl. ÚS 60/10)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 13 Kss 1/2010 dne 29. 12. 2010 návrh na zrušení § 8 odst. 3 písm. c) zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, a § 1 odst. 7 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění účinném od 1. 10. 2008 (tj. po novelizaci provedené zákonem č. 314/2008 Sb.).

- **Dikce napadeného právního předpisu:** § 8 odst. 3 písm. c) zákona č. 7/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, návrh na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti předsedy nebo místopředsedy soudu je oprávněn podat „*Veřejný ochránce práv proti kterémukoliv předsedovi nebo místopředsedovi soudu.*"

  § 1 odst. 7 zákona č. 349/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zní: „*Působnost ochránce se nevztahuje na Parlament, prezidenta republiky a vládu, na Nejvyšší kontrolní úřad, na zpravodajské služby České republiky, na orgány činné v trestním řízení, státní zastupitelství a na soudy, s výjimkou orgánů správy státního zastupitelství a státní správy soudů.*"
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení zákonných ustanovení, která dávají Veřejnému ochránci práv pravomoc podat návrh na zahájení kárného řízení proti předsedům a místopředsedům soudů. Argumentoval tím, že na rozdíl od prezidenta republiky či ministra spravedlnosti Veřejný ochránce práv nemá žádnou ústavní odpovědnost za fungování soudů. Jeho oprávnění tak může vytvářet tlak na předsedy a místopředsedy soudů a skrze ně i na ostatní soudce, čímž dochází k ohrožení soudcovské nezávislosti.
- **Výrok ÚS:** odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost § 43 odst. 2 zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud usnesením ze dne 15. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 60/10, návrh odmítl pro zjevnou neopodstatněnost (§ 43 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).
- **Odůvodnění:** Ústavní soud shledal, že případ nelze srovnávat s jeho dřívějším nálezem sp. zn. Pl. ÚS 18/06, na který se Nejvyšší správní soud odvolával. Zatímco tehdy se jednalo o odvolání předsedy soudu orgánem moci výkonné, v nyní posuzované věci rozhoduje o kárné odpovědnosti nezávislý soud v rámci kárného řízení. Ústavní soud dále s odkazem na svůj nález sp. zn. Pl. ÚS 33/09 potvrdil, že kárný senát Nejvyššího správního soudu je soudem v ústavním smyslu a naplňuje formální i materiální znaky soudu, včetně systémových garancí nezávislosti a nestrannosti. Skutečnost, že jeho členy jsou vedle soudců i zástupci jiných právnických profesí, na tomto závěru nic nemění.

  Ústavní soud dospěl k závěru, že aktivní legitimace Veřejného ochránce práv v kárném řízení plně zapadá do rámce smyslu a účelu jeho působení. Pokud je výkon státní správy soudů v rozporu s právem nebo neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, pak oprávnění ochránce podat kárnou žalobu přispívá k ochraně základních práv a svobod. Jeho uplatnění proto nijak není v rozporu s principy dělby moci a soudcovské nezávislosti. Posoudit konkrétní míru pochybení je vždy věcí samotného kárného soudu. S ohledem na tyto důvody Ústavní soud návrh jako zjevně neopodstatněný odmítl.

6.3 *Právní úprava regulace cen a úhrad léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely (sp. zn. Pl. ÚS 42/10)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 3 Ads 48/2010 dne 25. 8. 2010 návrh na zrušení části šesté zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění (§ 39a až § 39q).

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Napadená část zákona upravuje regulaci cen a úhrad léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely, resp. specifické správní řízení před Státním ústavem pro kontrolu léčiv.
- **Návrh NSS:** Podle názoru Nejvyššího správního soudu je správní rozhodnutí v řízení o stanovení úhrad léčiv před Státním ústavem pro kontrolu léčiv ve skutečnosti abstraktní normativní akt, jelikož u formálních účastníků řízení (držitelé registrace, zdravotní pojišťovny) nelze dovodit přímé dotčení na jejich subjektivních právech. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadená právní úprava zcela matoucím způsobem směšuje tvorbu práva s jeho aplikací a

činí nečitelným, zda jde o individuální akt, nebo o podzákonnou normotvorbu. Celá konstrukce tak podle něj odporuje principům právního státu a právní jistoty.

- **Výrok ÚS:** odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost § 43 odst. 2 písm. a), b) zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud usnesením ze dne 15. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 42/10, návrh odmítl pro zjevnou neopodstatněnost dle § 43 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

- **Odůvodnění:** Ústavní soud svůj závěr založil na svém dřívějším nálezu sp. zn. Pl. ÚS 36/05, kterým zrušil předchozí právní úpravu stanovování úhrad. V tomto nálezu konstatoval, že tehdejší postup, kdy ministerstvo zdravotnictví stanovovalo úhrady vyhláškou, nevyhovoval zásadám transparentnosti a důvěryhodnosti. Soud tehdy explicitně uvedl, že vhodnost konkrétní výše úhrady toho, kterého léčiva by měla být zjišťována v průběhu správního řízení na základě poměřování partikulárních zájmů a s možností uvážit všechny rozpory a připomínky, čímž by byl respektován princip fair procesu dle Listiny.

  Na základě výše uvedeného Ústavní soud shledal, že napadená šestá část zákona č. 48/1997 Sb. byla přijata právě v reakci na jeho předchozí nález a respektuje požadavky, které v něm stanovil. Současná úprava zavedením správního řízení napravila dříve kritizovaný protiústavní stav. Samotná skutečnost, že se k Nejvyššímu správnímu soudu dostala kasační stížnost z tohoto řízení, podle soudu prokazuje, že zákonné záruky fair procesu jsou funkční. Jelikož Ústavní soud neshledal důvod odchýlit se od svých dřívějších závěrů, posoudil návrh Nejvyššího správního soudu jako zjevně neopodstatněný a odmítl jej.

6.4 *Přechodná ustanovení novely exekučního řádu o kárném řízení II (sp. zn. Pl. ÚS 39/09)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 11 Kseo 6/2009 dne 2. 12. 2009 návrh na zrušení přechodných ustanovení k části první, čl. II, bodů 3 až 7 zákona č. 183/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).

- **Dikce napadeného právního předpisu:** Body 3 až 7 přechodných ustanovení zákona č. 183/2009 Sb.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud považoval postup, podle kterého má prošetřovat již rozpracované kárné návrhy od samého počátku, v rozporu s efektivitou řízení i právem na spravedlivý proces. Upozorňoval také na možné zneužití zkrácené legislativní procedury v Poslanecké sněmovně, protože příslušný zákon přijala hned v prvním čtení a na údajnou nepřípustnou zpětnou platnost tohoto zákona.
- **Výrok ÚS:** odmítnuto pro nepřípustnost dle § 35 odst. 2 zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud usnesením ze dne 16. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 39/09, návrh odmítl, neboť mu v jeho projednání bránila překážka věci zahájené (§ 35 odst. 2 zákona o Ústavním soudu). Obsahově stejný návrh na zrušení téhož ustanovení totiž stejný kárný senát podal již dříve, byť téhož dne (řízení vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 38/08).

6.5 *Podjatost vedoucích ústředních správních úřadů (sp. zn. Pl. ÚS 30/09)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 1 Afs 7/2009 dne 8. 10. 2009 návrh na zrušení § 14 odst. 6 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

- **Dikce napadeného právního předpisu:** *„Ustanovení předchozích odstavců se nepoužijí pro vedoucí ústředních správních úřadů a státní tajemníky."* Podle tohoto ustanovení (v současnosti se jedná o odstavec 7) platí, že pravidla pro vyloučení z projednávání a rozhodování věci pro podjatost obsažená v předchozích odstavcích se nepoužijí pro vedoucí ústředních správních úřadů.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud tvrdí, že napadené ustanovení, které vylučuje aplikaci pravidel o podjatosti na vedoucí ústředních správních úřadů a státní tajemníky, je v rozporu s ústavním pořádkem, konkrétně s čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny. Argumentuje, že tato výluka znemožňuje soudní přezkum případné podjatosti těchto úředních osob, což vede k logickým rozporům a popírá základní záruky objektivity a nestrannosti ve správním řízení a v konečném důsledku omezuje právo na spravedlivý proces.
- **Výrok ÚS:** odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele dle § 43 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 64 odst. 3 zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud usnesením ze dne 2. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 30/09, návrh odmítl pro zjevnou neoprávněnost navrhovatele [§ 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu] neboť dospěl k závěru, že ustanovení navrhované ke zrušení nemohlo být při řešení věci použito.
- **Odůvodnění:** Ústavní soud posuzoval aktivní legitimaci Nejvyššího správního soudu k podání návrhu na zrušení § 14 odst. 6 správního řádu. Procesní podmínkou pro aktivní legitimaci obecného soudu je, aby napadené ustanovení zákona buď zakládalo rozhodovací důvody pro hmotněprávní posouzení věci, nebo upravovalo postup daného řízení. Klíčovou otázkou bylo, zda § 14 odst. 6 správního řádu představuje pro soudní přezkum rozhodnutí správního orgánu bariéru v posuzování vad správního řízení souvisejících s podjatostí úřední osoby. Ústavní soud uplatnil princip priority

ústavně konformní interpretace, podle něhož lze zajištění ústavnosti dosáhnout alternativními prostředky, aniž by bylo nutné rušit zákonné ustanovení.

S odkazem na své dřívější závěry (II. ÚS 1062/08 a II. ÚS 105/01) Ústavní soud zdůraznil, že ačkoli správní orgány nemusí vykazovat nezávislost jako soudy, nestrannost je u všech státních orgánů vyžadována. Vyloučení institutu podjatosti pro vedoucí ústředních správních úřadů sice omezuje preventivní působení práva na nestrannost v rámci správního řízení, ale nevylučuje požadavek nestrannosti jako takový, a zejména nevylučuje možnost řešit tuto otázku v rámci soudního přezkumu rozhodnutí těchto osob. Tím je zajištěn přístup ke správnímu soudu a ochrana základních práv, a stávající právní úprava tak představuje přiměřené řešení. Proto ustanovení § 14 odst. 6 správního řádu nepředstavuje překážku pro soudní přezkum podjatosti úřední osoby v řízení dle § 152 správního řádu. V důsledku toho nebyly naplněny procesní podmínky pro aktivní legitimaci Nejvyššího správního soudu, a návrh byl odmítnut jako podaný zjevně neoprávněnou osobou, neboť soud toto ustanovení pro posouzení rozhodované věci ve skutečnosti neaplikuje.

6.6 *Odnětí cestovního dokladu na žádost orgánu činného v trestním řízení I (sp. zn. Pl. ÚS 48/05)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 2 As 52/2004 dne 6. 10. 2005 návrh na zrušení ustanovení § 23 písm. c) zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- **Dikce napadeného právního předpisu**: Napadené ustanovení § 23 písm. c) zní: „*Vydání cestovního dokladu občanovi se odepře nebo vydaný cestovní doklad se odejme na žádost (…) c) orgánu činného v trestním řízení, je-li proti občanovi vedeno trestní stíhání pro trestný čin, za který lze uložit trest odnětí svobody nejméně 3 léta (…)*“
- **Návrh NSS:** Podle názoru Nejvyššího správního soudu bylo napadené ustanovení v rozporu s ústavním pořádkem, neboť stanovilo vázanost rozhodujícího správního orgánu podaným návrhem, aniž mu výslovně svěřilo jakoukoliv možnost správního uvážení o důvodech, přiměřenosti a nezbytnosti učinit tak závažný zásah, kterým je odnětí cestovních dokladů, a tedy omezení svobody pohybu člověka.
- **Výrok ÚS:** odmítnuto pro nepřípustnost dle ust. § 43 odst. 1 písm. e) a odst. 2 písm. b) zákona o Ústavním soudu

Ústavní soud usnesením ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 48/05, návrh odmítl pro zjevnou neoprávněnost navrhovatele [§ 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu], neboť dospěl k závěru, že ustanovení navrhované ke zrušení nemohlo být při řešení věci použito. Návrh totiž směřoval proti § 23 písm. c) zákona o cestovních dokladech ve znění účinném od 1. 1. 2005 (tj. po novelizaci provedenou zákonem č. 559/2004 Sb.), přestože ve věci mělo být použito písmeno b) téhož paragrafu ve znění účinném do 31. 12. 2004. Obě ustanovení sice byla věcně podobná, avšak obsahově se mírně lišila.

- **Odůvodnění:** Ústavní soud návrh na zrušení § 23 písm. c) zákona o cestovních dokladech odmítl jako podání učiněné osobou zjevně neoprávněnou. Klíčovým důvodem bylo, že Nejvyšší správní soud nesplnil stěžejní podmínku ústavní kontroly norem, neboť nenavrhl ke zrušení zákonné ustanovení, jehož má být při řešení věci použito. V daném případě bylo totiž rozhodováno podle staršího znění zákona, zatímco Nejvyšší správní soud napadl ustanovení nové, které v době rozhodování nebylo součástí právního řádu a v řízení tedy nebylo a ani nemohlo být aplikováno. Ústavní soud pro úplnost doplnil, že přezkumu by se nebránil, kdyby Nejvyšší správní soud napadl správné, byť již neplatné, avšak stále aplikovatelné ustanovení, neboť jeho úkolem je zabránit vzniku umělého právního vakua pro obecné soudy. Kvůli zásadnímu procesnímu pochybení Nejvyššího správního soudu však musel být návrh bez věcného přezkumu odmítnut.

Následně Nejvyšší správní soud podal nový, obsahově téměř stejný návrh (čj. 2 Ads 2/2004-73) – viz řízení vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 12/07.

6.7 *Diskriminace mužů v důchodovém pojištění – rozdílný důchodový věk mužů a žen v závislosti na počtu vychovaných dětí II (sp. zn. Pl. ÚS 72/04)*

Nejvyšší správní soud podal pod sp. zn. 3 Ads 17/2004 dne 4. 11. 2004 návrh na zrušení ustanovení § 32 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

- **Dikce napadeného právního předpisu**: Toto ustanovení obsahovalo pravidla, podle nichž se důchodový věk mužů a žen postupně sbližuje a po 31. 12. 2012 by měl shodně u mužů a bezdětných žen činit 63 let, ponechal však u žen rozdíl při stanovení důchodového věku podle počtu vychovaných dětí, aniž takovouto úpravu zakotvil pro muže, v čemž NSS spatřoval jeho protiústavnost.
- **Návrh NSS:** Nejvyšší správní soud navrhl zrušení § 32 zákona o důchodovém pojištění, neboť jej považoval za projev protiústavní diskriminace, jelikož stanovením nižšího důchodového věku pouze pro ženy v závislosti na počtu vychovaných dětí porušuje princip rovnosti v právech. Navrhuje zrušení napadeného ustanovení pro rozpor s čl. 1, čl. 3 odst. 1 a čl. 30 odst. 1 Listiny, poukazuje rovněž na ustanovení čl. 29 a čl. 32 odst. 4 Listiny ve vztahu k péči o děti jako součásti práv obou rodičů.
- **Výrok ÚS:** odmítnuto pro nepřípustnost dle ust. § 43 odst. 1 písm. e) a odst. 2 písm. b) zákona o Ústavním soudu

Ústavní soud usnesením ze dne 27. 1. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 72/04, návrh odmítl, neboť mu v jeho projednání bránila překážka věci zahájené (§ 35 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

- **Odůvodnění:** Obsahově stejný návrh na zrušení téhož ustanovení totiž dříve podal jiný senát Nejvyššího správního soudu (řízení vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 53/04).

7 Řízení zastaveno

7.1 *Postavení ručitele ve vyměřovacím řízení I (sp. zn. Pl. ÚS 30/05)*

Nejvyšší správní soud podal ke sp. zn. 7 Afs 116/2004 dne 2. 6. 2005 návrh na zrušení ustanovení § 57 odst. 5 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, týkající se povinnosti ručitele zaplatit daňový nedoplatek poplatníka daně.

- **Dikce napadeného právního předpisu**: Napadené ustanovení § 57 odst. 5 zní: *„Daňový nedoplatek jsou povinni zaplatit také ručitelé, pokud jim zákon povinnost ručení ukládá a pokud jsou k plnění této platební povinnosti správcem daně vyzváni. Proti této výzvě se může ručitel odvolat. V odvolání může ručitel namítat pouze skutečnost, že není ručitelem nebo že ručení bylo uplatněno ve větším než zákonem stanoveném rozsahu nebo že již bylo zaplaceno."*
- **Návrh NSS:** Podle názoru Nejvyššího správního soudu bylo napadené ustanovení v rozporu s principem rovnosti účastníků v řízení (čl. 37 odst. 3 Listiny), neboť – aniž by pro to byly dány věcné důvody – přiznávalo rozdílná práva daňovým poplatníkům a ručitelům. I když totiž ručitel měl v podstatě stejnou povinnost jako poplatník zaplatit vyměřenou daň, podmínky pro uplatňování svých práv měl nesrovnatelně omezenější. Skutečnost, že se stal ručitelem, přitom nemohl nijak ovlivnit, protože povinnost ručení byla stanovena zákonem. Právní úprava ukládala ručiteli povinnosti – a přiznávala mu jen minimum práv – poprvé až ve vymáhacím řízení, zcela však opomíjela jeho postavení v řízení vyměřovacím, neboť mu neumožňovala účast v tomto řízení, jehož zahájení mu ani nebylo známo, nemohl například nahlížet do spisu nebo účinně využít opravných prostředků (a namítat, že daňová povinnost byla stanovena v rozporu se zákonem, třeba že se na poplatníka vztahovalo osvobození od daně, jak namítala žalobkyně v dané věci).
- **Výrok ÚS:** zastaveno dle § 67 zákona o Ústavním soudu

  Ústavní soud usnesením ze dne 11. 7. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 30/05, řízení o návrhu zastavil, neboť napadené ustanovení v důsledku novelizace provedené zákonem č. 230/2006 Sb. pozbylo platnosti (§ 67 zákona o Ústavním soudu).
- **Odůvodnění:** Ústavní soud při posuzování předmětného návrhu zjistil, že Parlament České republiky přijal dne 25. dubna 2006 zákon č. 230/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen "zákon č. 230/2006 Sb."). Tímto zákonem došlo také ke změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Uvedený zákon zrušil i návrhem napadené ustanovení § 57 odst. 5 tohoto zákona (srov. část pátá, čl. V., bod 10, zákona č. 230/2006 Sb.) a upravil instituci ručení v ustanovení § 57a) podstatně odlišným způsobem od napadeného – a zrušeného – ustanovení § 57 odst. 5 zákona č. 337/1992 Sb.